

Iskolakönyvtáros

1. évfolyam 2. szám

2.

1994. április

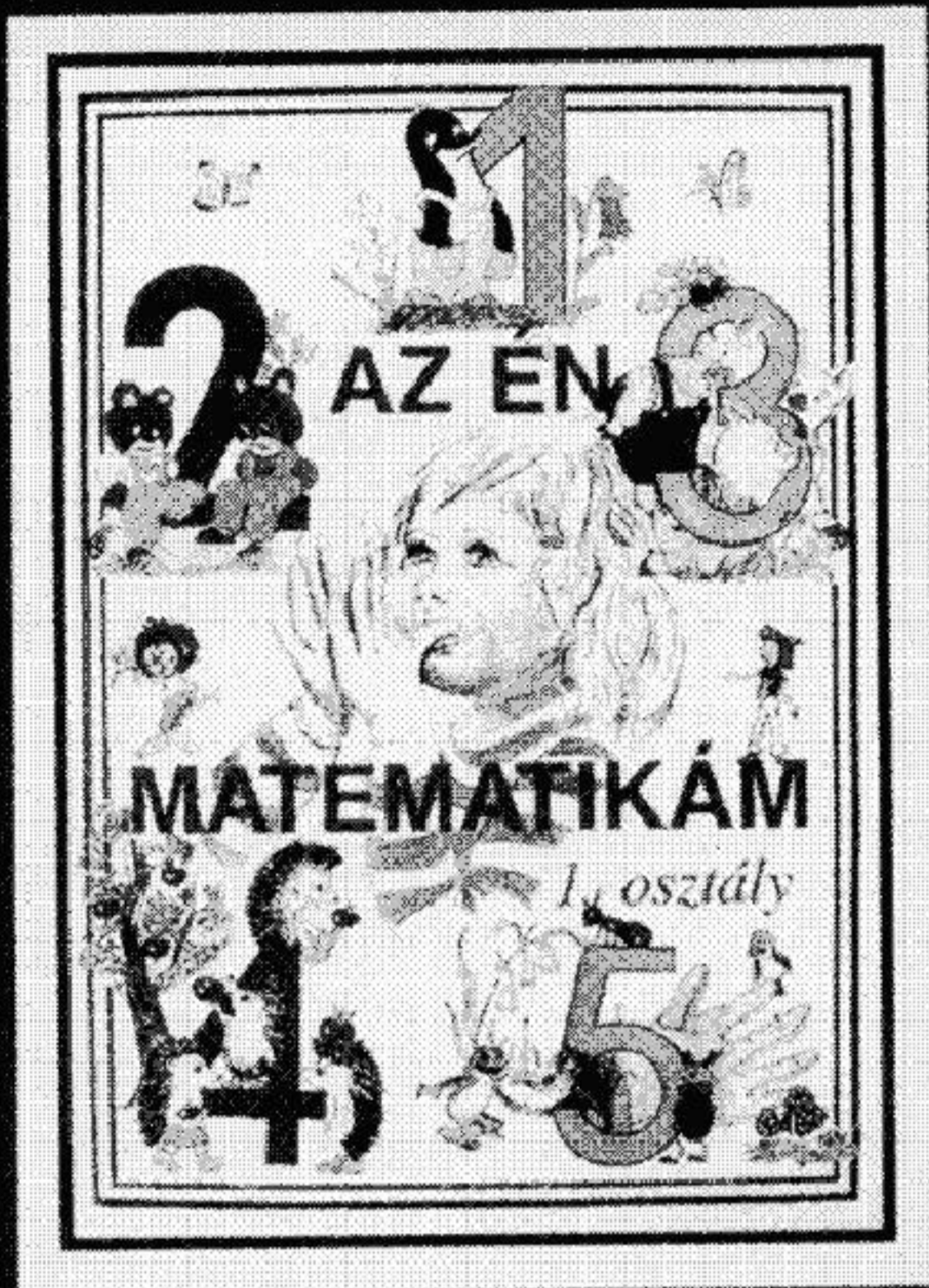
- Iskolakönyvtárak Jász-Nagykun-Szolnok megyében
 - Amilyen a könyvtár, olyan az iskola
 - Tankönyvsegély a könyvtáraknak
 - Bemutatkozik az Apáczai Kiadó
 - Videóműhely Kópházán
- Könyvismertetések ■ Hírek, közlemények

Szaktudományi, módszertani és tájékoztató folyóirat

általános és középiskolák számára

APACZAI KIADÓ

TANKÖNYV AJÁNLATA

1994-95. TANÉVRE

TARTALOM

E számunk szerzői:

Berényiné Szilágyi Márta mérnök, a Reflektor Video Kiadó vezetője, Kópháza; Bontó Józsefné tanítónő, Báthory István Általános Iskola, Veszprém; Emmer Gáborné tanár, könyvtáros, Báthory István Általános Iskola, Veszprém; Hamar Imre újságíró, Veszprém; Kalmárné Morcsányi Rozália tanár, iskolai könyvtári szaktanácsadó, Szolnok; dr. Tóth Dezső könyvtáros, Vetési Albert Gimnázium, Veszprém; Tóth István Gáborné tanár, könyvtáros, Tancsics Mihály Gimnázium, Budapest; dr. Tölgyesi József adjunktus, Veszprémi Egyetem pedagógia-pszichológia tanszék.

Fotók: Héthelyi Gyöngyvér, Rádóczy Csaba

A borítólapon fotói: Képek a veszprémi Báthory István Általános Iskola könyvtárából

Az iskolai könyvtári hálózat gondozása és a könyvtári szaktanácsadás Jász-Nagykun-Szolnok megyében (Kalmárné Morcsányi Rozália)	2
Amilyen a könyvtár, olyan az iskola. Portrévázlat Schenk Róbertnél (Hamar Imre)	6
(Tan)könyvsegély a könyvtáraknak (Emmer Gáborné)	9
Pályázat a könyvtári szolgáltatások fejlesztésére	10
Mítosz és történelem (T. D.)	11
A Reflektor Video az oktatás szolgálatában (Berényiné Szilágyi Márta)	12
Oktatófilmek a Reflektor Videótól	13
Bemutatjuk az Apáczai Kiadót (T. J.)	15
Bemutatjuk a Calibra Kiadót (T. J.)	18
Könyvismertetés	20
Egy iskola könyvgyűjtési akciója a moldvaiakért (Tóth István Gábor)	21
Hírek, adatok, közlemények	23

Az ösküi iskola könyvtárában

A Reflektor Video stúdiójában

Szaktudományi, módszertani és tájékoztató folyóirat általános és középiskolák számára

Főszerkesztő: DR. TÖLGYESI JÓZSEF. **A szerkesztőség munkatársai:** BARTÁK PÉTERNÉ **szerkesztő**, RÁDÓCZY CSABA, DR. TÓTH DEZSŐ,

VARGA ISTVÁN. **Tervezőszerkesztő:** BORDÁCSNÉ MÓROCZA ÉVA. Szerkesztőségi titkár: LAKATOS FERENCNÉ; **Szerkesztőség:** 8200 Veszprém, Victor Hugo u. 3. Telefon: 88/325-111, 323-244. Fax: 88/321-080. **Felelős kiadó:** Bakcsi András igazgató. **Kiadja és terjeszti:** NODUS KIADÓ – 8200 Veszprém, Victor Hugo u. 3. Telefon: 88/325-411; 88/323-244; 88/321-080. **Megrendelhető:** a kiadónál. A lap tanévenként ötször jelenik meg. Az éves előfizetési díj: 550 Ft. **Nyomdai előkészítés:** Szurmay László, Veszprém. **Nyomdai munkák:** OOKPress Nyomda, Veszprém. **Felelős vezető:** Szathmári Attila. HU ISSN

Az iskolai könyvtári hálózat gondja és a könyvtári szaktanácsadás

KALMÁRNÉ
MORCSÁNYI ROZÁLIA

Jász-Nagykun-Szolnok megyében

AZ ISKOLAI KÖNYVTÁRI HÁLÓZAT KIALAKÍTÁSA ÉS MŰKÖDÉSI TAPASZTALATAI

A kulturális miniszter 5/1978. (XII. 12.) KM sz. rendelete *A könyvtári rendszer szervezetről és működéséről* előírta a könyvtári hálózatok megszervezését, a tagkönyvtárak munkájának módszertani irányítását és folyamatos segítségét.

A rendelet – pedagógiai megfontolások alapján – az iskolai könyvtárak megyei hálózati központjának feladatait a pedagógus továbbképzéssel foglalkozó intézmények könyvtárára bízta. Szolnok megyében 1982 szeptember elsején alakult meg az iskolai könyvtári hálózati központ – az akkori – Pedagógus Továbbképző Intézet keretein belül. Kettős funkciót látott el:

- egyrészt pedagógiai szakkönyvtárként gondoskodott a megye pedagógusainak szakirodalmi ellátásáról,
- másrészt hálózati központként módszertani segítséget nyújtott a tagkönyvtáraknak, és szervezte az iskolai könyvtárosok szakmai képzését, továbbképzését.

Ez utóbbi munkáját két általános iskolai és egy középiskolai könyvtáros szakfelügyelő segítette. Ki merem azonban jelenteni, hogy a könyvtári felügyelők egyetlen percig sem voltak „felügyelők”! Nem is lehettek! Ezen a sajátos területen, ahol a gyakran cserélődő, és – könyvtári szempontból – több mint fele arányban szakképzetlen kollégákat kellett ellátni az alapvető szakmai ismeretekkel, nem is lehetett felügyelni.

Itt sok-sok konkrét, helyenként manuális segítséget, szakmai-módszertani útmutatást igényeltek a könyvtári munkával megbízott pedagógusok.

Az iskolai könyvtárosok képzésének és továbbképzésének különböző formáit alakítottuk ki a hálózattá szerveződést követően. A könyvtárosi végzettséggel nem rendelkező pedagógusoknak alapfokú szakmai tanfolyamot szerveztünk. A legalább félfüggetlenül kollégákat a megyei könyvtár könyvtárkezelői tanfolyamaira iskoláztuk be, ahol színvonalas szakmai képzés folyt.

A *báziskönyvtári rendszer* megszervezése is a könyvtáros-tanárok ön- és továbbképzését szolgálta. A szaktanácsadó és a területi munkaközösség volt az egyedüli fórum, ahol könyvtárszakmai és könyvtárpedagógiai kérdésekről véleményt cserélhettek az egymástól elszigetelten dolgozó iskolai könyvtárosok. Itt készült a szervezeti és működési szabályzat mintája, így terjedt az alapállományjegyzék és a jogszerű működést és működtetést segítő, könyvtári jogszabályokat összegyűjtő jegyzékünk.

Ebben az időszakban a minisztérium státuszok teremtésével, fejlesztési útmutató kidolgozásával, az OPKM módszertani segédletek megjelentetésével és továbbképzések szervezésével, a megyei pedagógiai intézetek pedig az egységes gyakorlat elterjesztésével tettek sokat a hálózat fejlesztéséért. Mindezek jó háttérrel adtak a szaktanácsadók munkájához.

Sajnos, ez az ideálisnak indult fellendülés nem túl hosszú ideig tartott. A nyolcvanas évek végére már minden tényező a könyvtárfejlesztés ellen hatott megyénkben is. De az eltelt 6–8 évben országosan is elismert helyre került megyénkben az iskolai könyvtárügy.

E fejlődés eredményeként

- jelentősen nőtt az önálló könyvtárhelyiségek száma és a teljes munkaidőben foglalkoztatott könyvtáros-tanárok aránya,
- minden főállású iskolai könyvtáros legalább középfokú szakképzettséget szerzett, és folyamatosan képeztük a rész munkaidőben könyvtároskodó kollégákat is,
- minden lényeges adatra kiterjedő megyei adatbázist készítettünk az iskolai könyvtárakról és könyvtárosokról,
- az egész megyére kiterjedő vizsgálatot végeztünk két olyan témában, amelyek országosan is publikálásra kerültek: *Az iskolai könyvtárak állománygyarapítási jellemzői* és *A könyv- és könyvtárhasználat oktatásának eredményessége* címen.

Nálunk is, mint sok más megyében, két évi áldatlan huzavona után és nem túl dicső körülmények között, szélnek eresztették a szaktanácsadókat.

A KÖZELMÚLT OKTATÁSPOLITIKAI VÁLTOZÁSAI ÉS A KÖNYVTÁRI SZAKTANÁCSADÁS

Az oktatásügyben bekövetkezett változások áttekintése és értékelése nem célt, csak néhány olyan jelenséget kívánok érinteni, amit a téma szempontjából lényegesnek ítélek. Véleményem szerint *nem kedvezett a pedagógiai szolgáltatások fejlődésének*

- a megyei pedagógiai intézetek megmaradását is bizonytalanná tevő önkormányzati törvény,
- a szakmai szolgáltató intézmények létszámának és finanszírozásának a leépítése,
- az intézményi önállóság, a tanári és tanszabadság túlhangsúlyozásával teremtett légkör, ami külső beavatkozóknak kiáltotta ki a szaktanácsadókat.

A szaktanácsadók maguk is nehezen élték meg „szerepük nélkülözhetetlenségéről vallott meggyőződésük és helyzetük teljes elbizonytalanodása között tárguló feszültségeket.” (10) Nehezen tudatosodott bennünk, hogy a pedagógiai folyamatok irányítója az iskola, és nem a szaktanácsadó. Mi csak elősegíthetjük a belső fejlődést, az önfejlesztést, ha erre az intézmény is igényt tart.

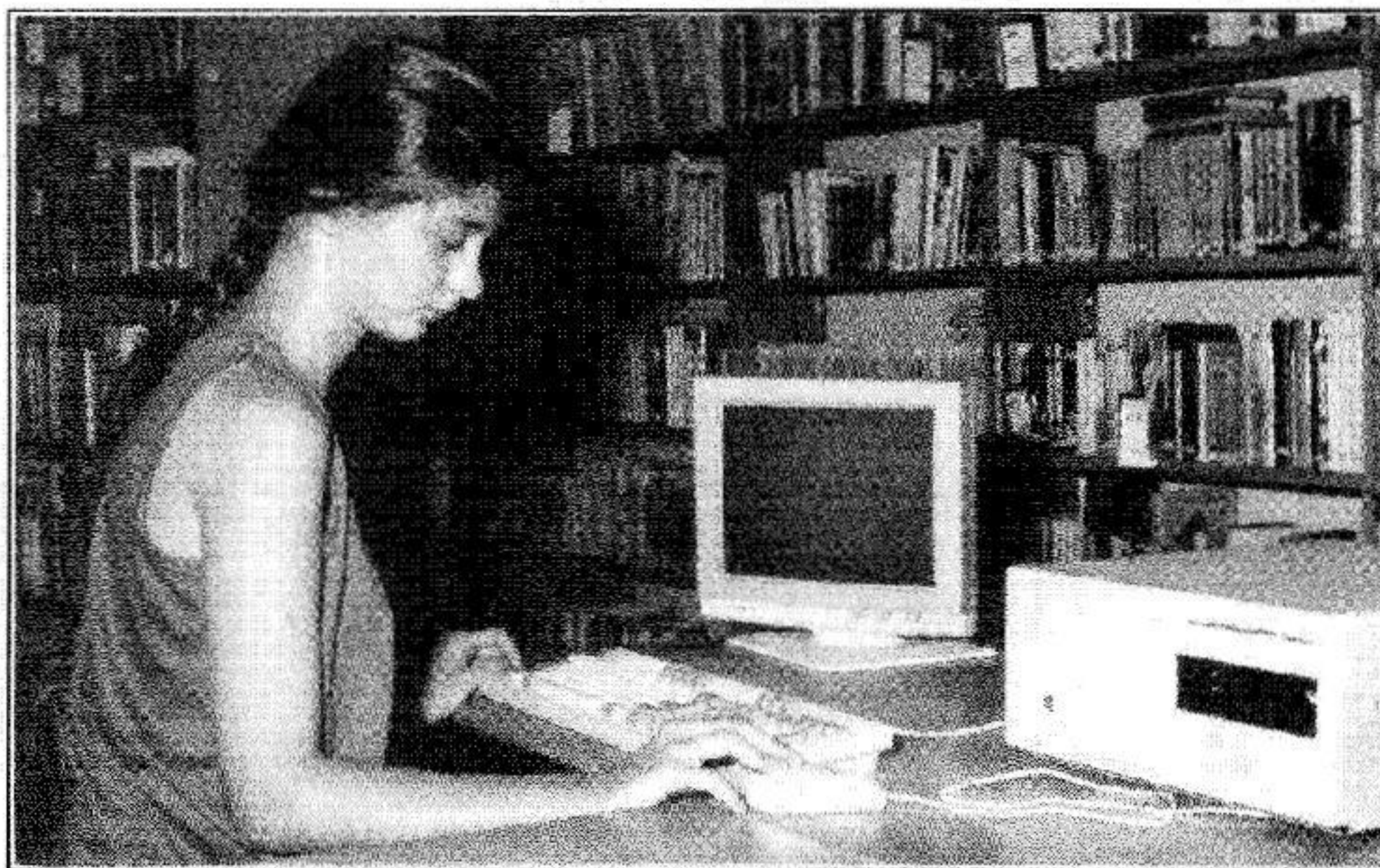
Könyvtárügyben bizakodásra adhat okot, hogy a jelenlegi közoktatási törvény az utóbbiaknál jóval konkrétabban foglalkozik az iskolai könyvtárakkal:

- Megteremti az eszközökben, módszerekben és tartalmakban is alternatívákat kínáló oktatás lehetőségét, ami könyvtár nélkül nem valósítható meg.
- Jó, hogy az alapfeladatok közé került intézményi kötelezettség, hogy az iskolai könyvtár „szolgáltatásait a tanulók és a pedagógusok minden tanítási napon igénybe tudják venni.” (7)
- Az információhoz jutás, a forráshasználat alapvető joga a pedagógusnak és a tanulónak egyaránt.
- Előírja a legfontosabb személyi normatívákat, és meghatározza a képesítési követelményeket is.
- Régi sérelme orvosolódott a szakmának azzal, hogy a jogszabályok 1994 január elsejétől kötelező óraszámot állapítanak meg a könyvtáros-tanároknak is.

Nagy örömeinkre egyre több pályázatot írnak ki az iskolai könyvtárak szolgáltatásainak és módszertani munkájának a fejlesztésére is. A Pro Cultura után az Iskolai Könyvtárakért Alapítvány, a KÖFA és a PSZM Projekt is fogad ilyen témájú pályázatokat.

Az Országos Közoktatási Szolgáltató Iroda (OKSZI) is megkérdezte, hogy mit vár tőle a szakma. A könyvtári szaktanácsadók az iskolai könyvtárak, és az iskolai könyvtári munkával foglalkozó kiadványok információs bázisának a megteremtését, bekapcsolásukat a szakma országos feladataiba, és országos hatókörű versenyek, pályázatok meghirdetését és bonyolítását kérték az OKSZI szakreferensétől.

Alakulni látszik a szaksajtó is. Az elmúlt hónapokban két iskolai könyvtárüggyel foglalkozó folyóiratot is kínáltak előfizetésre.

Ami a szaktanácsadást illeti, az oktatásirányítás máig adós azzal, hogy megfogalmazza a pedagógiai szakmai szolgáltatások tartalmát és feladatait. Igaz, hogy szükségességét talán már nem kérdőjelezi meg, hiszen a közoktatási törvény is elismeri létjogosultságát. A 36. § szerint az igényeknek megfelelően szervezendő:

- a) a szaktanácsadás, amelynek feladata oktatási, pedagógiai módszerek megismertetése, terjesztése,
- b) a pedagógiai tájékoztatás, amelynek feladata szakmai információk, tanügyi dokumentumok gyűjtése, feldolgozása, őrzése és használatba adása, ezekről tájékoztatás nyújtása,
- c) a pedagógusok önképzésének szervezett segítése. (7)

Egyelőre csak bízni tudunk abban, hogy a versenyhelyzetbe kerülő oktatási intézmények, a tanári- és tanszabadság, a vizsgarendszer bevezetése bizonyítani fogják a szakmai szolgáltató háttér nélkülözhetetlenségét.

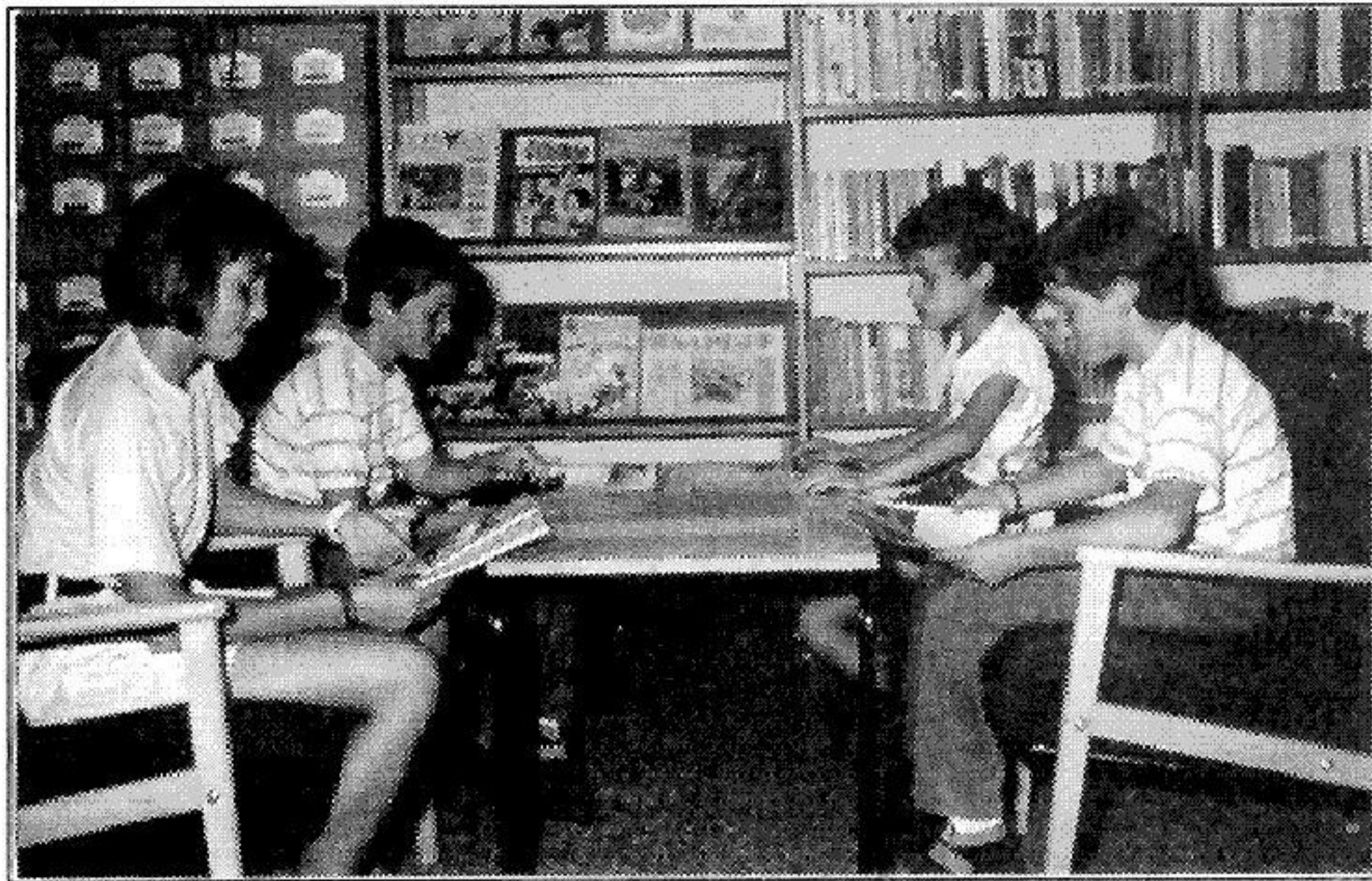
A SZAKTANÁCSADÓ ALAPFELADATAI, A KÖNYVTÁRI SZAKTANÁCSADÁS TARTALMA ÉS A SZAKTANÁCSADÓ SZEMÉLYISÉGE

Amikor két év elteltével – 1992 tavaszán – újra meghirdették megyénkben is a szaktanácsadói pályázatot, könyvtári szaktanácsadót is kerestek. Igaz, már csak egy főt a megye több mint százötven iskolájára. Elgondolkodtam, hogy mi is készítetett arra (azon kívül, hogy kapacitáltak rá), hogy újra megpályázzam e feladatkört. Talán a következők miatt tettem:

- Hiszem, hogy az oktatás eredményessége célszerűen kialakított és jól működő iskolai könyvtárak nélkül nem javítható.
- Hiszem, hogy az iskolában egyedül dolgozó könyvtáros-tanároknak szükségük van külső segítségre, ill. egymás munkájának ismeretére. Talán ebben tudok közvetíteni.
- Valószínűleg feladatigényem, teljesítmény-motivációm is nagyobb az átlagosnál.
- Számomra fontos, hogy sok emberrel találkozzam, és tudjam, hogy mi történik körülöttem.

Azt, hogy *miben látom szükségesnek segíteni*, pályázatomban az alábbi hat pontban fogalmaztam meg:

1. Szakmai információk közvetítése:
 - az iskolafenntartónak,
 - az iskolavezetésnek,
 - a kollégáknak,

azonban szükségük a szaktanácsadóknak, hanem személyiségük, szemléletük, eszköz- és módszertáruk folyamatos fejlesztésére is! Nagyon azonosulok az alábbi megfogalmazással: „Szaktanácsadásra csak alkotó pedagógus alkalmas, a gyakorlat kiváló szakemberének kell maradnia, sőt, fejlődéséről sem mondhat le. Nem csupán ösztönözje, segítse, hanem részese is a fejlesztési folyamatnak, mert mintakövetésre alkalmas munkája teszi hitelessé a tanácsait.” (6)

— a hálózaton belüli és kívüli könyvtárak között.

2. *Módszertani segédletek kidolgozása*, véleményezése, közvetítése, terjesztése. Pl. fejlesztési tervek, szabályzatminták, mérési anyagok, könyvtári szoftverek stb.

3. *Eredmény mérés, helyzetfeltárás* (megrendelésre) külső ill. belső kontroll céljából.

4. *Képzés és továbbképzés:*

- irányított önképzés, pl. pályázatok, versenyek kiírásával,
- speciális továbbképzések szervezése, pl. a tehetőség gondozás könyvtári lehetőségeiről, olvasásfejlesztésről stb.,
- a képző intézmények munkájának segítése a szakma igényeinek és elvárásainak a megfogalmazásával.

5. *Tényleges közreműködés:*

- pl. új könyvtár kialakításánál, berendezésénél, felszerelésénél, ill. forrásközponttá történő átszervezésénél,
- gépesítés bevezetése előtt, programválasztásnál,
- rekatalogizálás megindításánál,
- profilváltás, állománytisztítás alkalmával stb.

6. *Irányítási szinten megoldandó feladatok:*

- törvényi és jogszabályi rendezés,
- pályázati lehetőségek megteremtése a fejlesztés gyorsítására,
- szakmódszertani kiadványok megjelentetése,
- a szaksajtó és az országos szakmai-módszertani gondozás újraindítása.

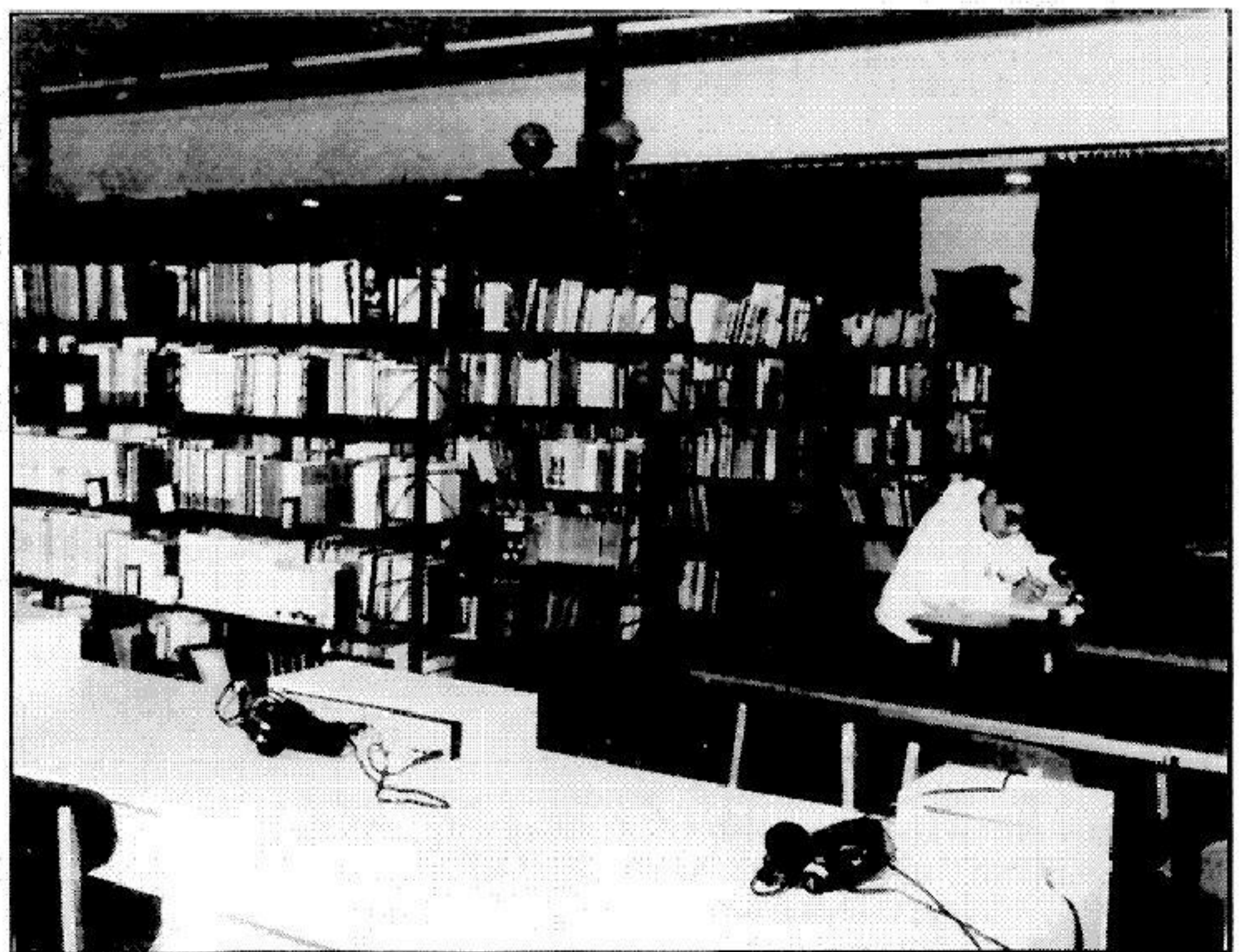
Az első öt pontban megfogalmazottak az iskolai könyvtári szaktanácsadók alapfeladatának is tekinthetők.

Nemcsak megfelelő célképzésre van

A szaktanácsadó munkáját a nyitottság, az empátia és a szakmai alázat irányítsa! Az általa képviselt ügy fontossága érzékelhető legyen minden kimondott mondatában! Problémamegoldó képességgel és nagy szakmai önállósággal kell rendelkeznie. Belső készítése legyen a változtatni akarás, a pozitív gondolkodás! Kapcsolatokat kell tudni kiépíteni és ápolni, és „nyertes-nyertes” játszmákat játszani a „szövetségeseikkel”, az „ellenségeikkel”, és a „közömbösökkel” egyaránt!

Az informáltság létszükséglet e munkakörben! Helyzetfelismerésünk és helyzetértékelésünk legyen fejlett, és fogjuk a nem verbális üzeneteket is! Legyen tudatos viselkedésformánk a különböző vezetési stílusú igazgatókkal tartott kapcsolatunkban!

Ne feledjük, hogy a szaktanácsadónak az a célja, hogy munkatársait jobb munkára ösztönözze! Nem baj tehát, ha baráti viszonyban van kollégáival. Legyen szerény, hiszen nem biztos, hogy ő a szakmában a legokosabb! A szaktanácsadói magatartás tudatosan gyakorolható, tanulható és tanulandó!

A KÖNYVTÁRI SZAKTANÁCSADÁS MŰKÖDÉSÉNEK MEGYEI TAPASZTALATAI AZ ELMŰLT MÁS-FÉL ÉVBEN

A rendkívül képlékeny állapotban és sok-sok bizonytalanság közepette újraindult könyvtári szaktanácsadásban mára már sok minden körvonalazódni látszik.

Az előzőekben már részletezett jogi szabályozás megszületése mellett az országos szakmai intézmények – az OPKM és az OKSZI – is újra fogalmazták az iskolai könyvtárak módszertani munkáját segítő feladataikat. Mindkét helyen próbálják megteremteni ezek személyi feltételeit is. Mindezek jó keretet biztosíthatnak a megyékben működő szaktanácsadók munkájához. Kiegészíti és nagymértékben segíti ezt az MKE Könyvtárostanárok Szervezete, amelynek vezetősége a szakmai érdekképviselet mellett sokat tesz az iskolai könyvtárosok ön- és továbbképzésének szervezésében is.

Melyek azok a konkrét vállalások és munkák, amelyeket a megye iskolai könyvtári szaktanácsadójaként az eltelt másfél évben terveztem, ill. megvalósítottam?

Az iskolák részére évenként összeállított *Szaktanácsadói szolgáltatások* című MPI-kiadvány tartalmazza a könyvtári szaktanácsadó szakmai kínálatát is. Ebben az alapfeladatokon kívül az aktuálisnak és fontosnak ítélt kérdésköröket külön kiemelem, illetve ajánlom. Ilyen volt ez évben az iskolai könyvtáros munkaideje, munkarendje és munkaköri leírása, ill. az iskolai könyvtárak hagyományos és számítógépes fel-tárásának a kérdésköre.

Az *információközvetítés* témába tartozik az is, hogy – mivel az iskolaközi munkaközösségek újraindítása nem látszott járható útnak – megszerveztük a Könyvtárostanárok Szervezetének megyei csoportját. Így 1992 októberében a megyében dolgozó iskolai könyvtárosok zömét bekapcsoltuk a szakma országos információs áramába.

A helyi csoport működését a szervezet előadókkal és az országos rendezvények kedvezményes látogatásának biztosításával is segíti. A kollégák hozzájutnak így a MKE Hírleveleihez, a szervezet évi két-három tájékoztatójához, és ugyancsak évi két-három színvonalas szakmai rendezvénybe kapcsolódhatnak be.

Módszertani segédletek tekintetében elsősorban megismertetem, közvetítem pl. a PSZM Projekt pályázatán díjazott és megjelentetett szakmai kiadványokat. Szerencsére, egyre több ilyen van a mi területünkön is. De felkértem már kollégáim pályázataik, kiadványaik értékelésére és lektorálására is.

Ez évben két témában készítettem úgynevezett szakértői levelet. A már elkészült segédanyag az elavult dokumentumok kivonásával, az állománytisztítással foglalkozik. Aktualitását nem kell bizonygatni.

Képzés és továbbképzés ügyben az előzőekben említettekén kívül nagyon fontosnak tartom azokat a kezdeményezéseket, amelyeket a minisztérium és a képző intézmények felé tettünk annak érdekében, hogy kollégáink eleget tudjanak tenni a megszigorított képesítési követelményeknek. Kértük és kérjük, hogy induljon több felsőoktatási intézményben a könyvtárostanárok másoddiplomás és posztgraduális képzése.

Idén először szerveztük meg az országos Bod Péter könyvtárhasználati verseny megyei fordulóját. Igen nagy volt az érdeklődés. Jó színvonalú és jó hangulatú versengésben dönt

el, hogy kik képviselik megyénket a március elején megrendezésre kerülő országos döntőn.

Arról is szeretnék szólni néhány szót, hogy *miben kértek segítséget az intézmények és a kollégáim az elmúlt időszakban.*

Az *iskolavezetők* innovációs program és pályázat véleményezésére, iskolai könyvtárosok munkarendjének és munkaköri leírásának a kialakítására, számítógépes könyvtári programok ajánlására kértek fel. Ugyancsak többen kértek tanácsot könyvtáros-tanár alkalmazása előtt, ill. más területen dolgozott kolléga bevezetésére az iskolai könyvtárügybe. Olyan újonnan kinevezett intézményvezető is volt, aki javaslatokat kért és kapott a könyvtár bekapcsolásához az iskolai nevelés és oktatás folyamatába.

Könyvtáros kollégáim új könyvtár kialakításához, berendezéséhez kértek segítséget. Sokan megkerestek a könyvtári segélykönyvtárak kialakítása ügyében. Sok gond volt a kötelező óraszámot megállapító rendelet megjelenése előtt a munkaidő, a nyitvatartási idő és a tanórák arányának meghatározásával. Napjainkban a KJT kedvezőtlenül módosított besorolási rendelkezése ügyében keresnek sokan.

Utólag, visszatekintve azt állapítottam meg, hogy a pályázatomban tervezett, és a ténylegesen kért és igénybe vett szakmai szolgáltatások köre majdnem teljes egészében megegyezik. Ez remélhetőleg az igények ismeretét és a tudatos tervezést bizonyítja.

Nem lehetek viszont elégedett azzal, hogy nincsenek naprakész ismereteim a megye iskolai könyvtáiról, nagyon egyenlőtlen az iskolai könyvtárak fejlesztése és kihasználtsága. Kevés helyen indult meg a forrásközpontok kialakítása stb.

Nem megoldott az iskolai könyvtárak finanszírozása sem. Nem magyarázható számomra az intézményi önállósággal pl. az a tény, hogy 1993-ban Szolnok város iskoláiban 15 és 150 ezer Ft volt a könyvbeszerzésre tervezett keretek szélső értéke.

Azt sem tartom jónak, hogy megyénkben a szaktanácsadók teljes munkaidejükön túl, egyetlen órakedvezmény nélkül – esetenkénti megbízási díjért – dolgoznak. De tesszük ezt mindazért, hogy megpróbáljuk magunkat először hasznossá, majd fontossá, később talán nélkülözhetetlenné tenni.

A FELHASZNÁLT IRODALOM

1. *Bill Scott–Sven Söderberg: Menedzselés felsőfokon.* Novotrade. Bp. 1987. 22–30. p.
2. A fővárosi szaktanácsadás chartája. FPI. Bp. 1993.
3. *Horváth Tibor: Az iskolai könyvtárak útjai.* = Könyvtáros, 1992/2. 77–80. p.
4. *Kalmárné Morcsányi Rozália: Szakmai vélemény a könyvtári törvény előkészítéséhez.* = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1993/12. 9–11. p.
5. *Kalmárné Morcsányi Rozália–Erdősné Márta Mária: A hálózati központ és az általános iskolai könyvtárak helyzete Szolnok megyében.* = Együtt (Szolnok megyei könyvtárak híradója), 1985/3. 3–20. p.
6. *Kiss Albertné: A szaktanácsadás megyei fejlődésrajza.* = Pedagógiai Szemle, 1989/12. 1195–1204. p.
7. 1993. évi LXXX. tv. a közoktatásról = Művelődési Közlöny, 1993/21. 1234–1295. p.
8. *Szebenyi Péter: Szakfelügyelet-szaktanácsadás az általános iskolákban.* = Pedagógiai Szemle, 1985/5. 454–468. p.
9. *Szebenyi Péter: Válaszúton a szakfelügyelet.* Akadémiai K. Bp. 1993.
10. *Vitaanyag a szaktanácsadói munka alapkérdéseiről.* Bp. 1993. (PSZM Projekt).

Amilyen a könyvtár, olyan az iskola

Portrévázlat Schenk Róbertnél

Heti teendőim, elvégzendő feladataim összeállításakor mindig végigpörgetem „kisokos” noteszomat, amelybe évek óta bejegyzek tippet, érdekesnek ítélt újságról témákat, leendő riportalanyok neveit, címeit. Ott szerepel az ösküi iskolaigazgató is, akiről legendák keringenek. Egyik beszélgetésünk alkalmával dr. Kapor Károly, a veszprémi pedagógiai intézet igazgatója is úgy jellemezte Schenk Róbertnél, mint a megye egyik legkiválóbb igazgatóját, aki él-hal iskolájáért, különböző pályázatokon sorra nyeri a százezer forintokat iskolájának. Az ösküi látogatás egyre csak halasztódott. A minap azután úgy adódott, hogy nem odázható tovább a régi adósságtörlesztés.

Hosszú, négyórás beszélgetés kapcsán próbáltam „megvallatni” Schenk Róbertnél, miben rejlik sikerei titka, milyen forrásokból táplálkozik elapadhatatlan kísérletező kedve, lelkesedése, tantestületét is magával ragadó lendülete, odaadó készsége a szüntelen megújulásra. Hiszen aki arra szánta magát, hogy életét szétossza generációk, felnövekvő nemzedékek között, kényszerül is rá, hogy szüntelen töltözzön, gazdagítsa módszereit, eszköztárát.

Beszélgetésünk kapcsán bepillantást nyerhettem életének olyan tájaira is, amelyek nem közvetlenül kapcsolódnak egy könyvtáros, az írott szó varázsára, értelmére eszméltető magyar szakos tanár portréjához. Szokták mondani, hogy minden mindennel összefügg. Egészen bizonyos azonban, hogy emberi szándékaiban, szakmai igényességében, vezetői döntéseiben fellelhetők az irodalom távoli inspirációi, a tudást, tapasztalást felhalmozó könyvek, könyvtárak, forrásvidékek éltető erői.

Apécsei tanárképző főiskolán magyar-ének szakon szerzett diplomát. Kisebb-nagyobb kihagyásokkal szinte a mai napig részt vesz szervezett oktatásban, továbbképzésben. Az Eötvös Loránd Tudományegyetemen középiskolai tanári képesítést szerzett pedagógia szakon. Még egy menedzserképzőre is beiratkozott, remélvén, fontos és jól hasznosítható ismeretekhez jut. Jelenleg angol átképzőre jár, amit az orosznyelv-tanárok részére szerveztek. Talán becsúgyból, talán nosztalgiából szánta rá magát erre a lépésre. Egyetemi szakdolgozatát doktori disszertációnak is elfogadták volna, ha idegennyelv-tudással rendelkezik.

1980 óta igazgató. Életének 70–75 százaléka az iskolájáé, a fennmaradó rész a családjáé.

1972-ben került Ösküre. Korábban szinte semmi kapcsolata nem volt a falusi élettel. Valójában azt sem tudta, Öskü merre van. Amikor az autóbusszon a pilótától érdeklődött, ő azt kérdezte, útlevele van-e?

Emlékezetes marad a bevonulása a faluba. Futva érkezett az iskoláig, mert egy gágogó libacsapat szegődött a nyomába díszkíséretként.

Roppant energiák feszültek a karcsú, fekete hajú ifjú aszszonyban. Nem sokkal korábban még arról ábrándozott, hogy színész lesz, a világot jelentő deszkákon estéről estére mosolyt, önfeledt nevetést, könnyeket csal a nézők arcára, szemére. Nem voltak irreálisak ezek az álmok, hiszen Marianna a Színház- és Filmművészeti Főiskola vizsgáin eljutott a harmadik osztályig.

Öskün nem vártak rá ideális körülmények. Széttagoltan, tizenhárom helyen folyt az iskolai oktatás, nevelés. Akkor tizenkét tagja volt a tantestületnek, ma harmincan vannak. Gyönyörű iskolát építettek, a tantestületben megszűnt a fluktuáció, nincs képesítés nélküli nevelőjük. 1972-ben mindössze egy szolgálati lakás volt a faluban. Időközben tizenkettőre gyarapították a pedagógus lakások számát.

Ezek a tények, adatok talán nem kívánnak kommentárt. Hogy mennyi munka, erőfeszítés, álmatlan éjszaka, elapadhatatlan ambíció rejlik a számadatok mögött, inkább csak sejthető. Marianna alkotó életének negyed százada úgy épült bele az ösküi iskolafalakba, szülőik, gyermekek mindennapjaiba,

akár Kőműves Kelemenné hamvai Déva várába. Amikor az iskola épült, nyári vakációban is este tíz óra körül tért meg szeretteihez, veszprémi otthonába. Az Egry-lakótelepi otthonukat maguk építették, a maguk erejéből. Marianna is keverte, hordta a falakhoz a maltert, a téglát.

Elidőzván a főiskolai éveken, közös ismerősök arcai tűnnek fel, olyan kiváló tanároké, mint Tillai Aurél, Rónay László, Nagy Sándor, Péczely László, Temessy Mihály, akik életre szóló útravalót, töltést adtak hallgatóiknak. Marianna tagja volt Tillai Aurél kórusának.

Nagy hasznát látta ennek a későbbiekben. Amikor az ösküi pávakör vezetője gyesre ment, ő vette át a dirigens szerepét. Mindjárt színjátszó csoportot is alapított, nemcsak egyéni ambíciói kielésére, hanem a nagyobb család, az iskola, a község nagy-nagy örömeire is. Tíz éven át működött a színjátszó csoport, országos versenyen aranyérmeket nyertek. A pécsi szemlén egyedül voltak falusiak, akik a nemes versengésben megmérettek. Az Éneklő ifjúság mozgalom kere-

tében kórusa több ízben kapott ezüst, arany minősítést. Rendszeres résztvevői voltak a Ney Dávid zenei versenyeknek. Hamarosan felkérték az énektanárok területi munkaközösség-vezetőjének. Nagy szeretettel emlékezik Szekeres Lajos megyei szakfelügyelőre, aki kiváló pedagógiai érzéssel tudta lelkesíteni kollégáit, életre hívni, felerősíteni a szunnyadó tehetségeket, a Bartók, Kodály misszió szolgálatának megnyerni.

Schenk Róbertné kiváló eredményeket ért el nemcsak az iskolai oktató-nevelő munkájában, tanítványai a magyarversenyeken rendre „hozták” a jó eredményeket, de az öntevékeny művészeti csoportok is remekeltek a különböző szemléken, bemutatókon.

Életének volt egy pillanata, amikor az igazgatóváltáskor arra gondolt, ő is megválnak Öskütől, a tantestülettől, a tanítványoktól, szülőktől. Kollégái mégis rábírták, hogy maradjon, vállalja az igazgatói tiszteletet. Sokféle feladat szakadt a nyakába, olyan prózai teendők is, mint tűzvédelem, munkavédelem, bérigazgatás, káderfejlesztés, beiskolázás, koordináció a szülői munkaközösséggel, s ki tudná felsorolni, mi minden még.

Magától értedődő, hogy az iskolában kezdettől ő lett az iskolai könyvtáros, s mind a mai napig ő rendeli az új könyveket az iskolai könyvtár gyarapítására.

Derűsen emlékezik igazgatói kinevezése időszakára. Amikor az első értekezletre megérkezett a veszprémi járási tanács nagytermébe, meglepetten nézett a jelenlévőkre. – Szent Isten, én rossz helyre jöttem! Körülötte csupa idős ember. Arra gondolt, ez valami nyugdíjasok összejövetele. A női nemet egyedül képviselte.

Igazgatói kinevezése után elsődleges feladatának tekintette a széttagoltság megszüntetését, az új iskola alapjainak lerakását. Szülők segítségével szétbontottak egy pajtát, s minden lehető alkalmat megragadott az új iskola építésének

előmozdítására. Levelezett, telefonált, kilincselte minden lehetséges fórumon. Erőfeszítései révén mintegy hatvanmillió forint támogatást kaptak. Éjti nappallá téve dolgoztak szülők, nevelők, tanulók. A régi padok fedeleit lecsiszolták, lábazatait átfestették, az olajos padlókat felszedték, a még hasznosítható részeket kimentették. 1988-ra felépült az új iskola, egy épületbe kerültek az osztályok.

Kaptak terveket, ajánlásokat, melyekben nem szerepelt a tornaterem. De hát belenyugodhat-e ilyen megoldásba egy igazgató, aki az időben előre tekint, aki szívügyének tartja a tanulók testi nevelését is? A sok vitát, hadakozást végül is siker koronázta.

Ezekben az években keltek szárnyra a legendák az ösküi iskoláról. Nem volt olyan értekezlet, tanácskozás, ahol ne az ösküi példára hivatkoztak volna. A 2500 lakosú község életében csakugyan új fejezetet nyitottak.

Öskü – tizenhét kilométer Veszprémtől. Autóbuszszal húsz perc, Marianna tíz perc alatt teszi meg a távolságot gépkocsijával. Ámbár Veszprémben él, jobban ösküinek érzi magát, mint akik bennszülöttek. Van energiája, figyelme végigkísérni mindent, ami iskolájával, tantestületével kapcsolatos. Az sem közömbös számára, miről tanácskozik az önkormányzat. A képviselő-testületi ülésekről többen már kétszer-háromszor is hiányoztak, és egyetlen alkalommal sem, abból a meggyőződésből, ha róluk, iskolájukról esik szó, autentikus egyén szólhasson bele a döntésekbe. Szereti a tantestületét, harcol érte. Az évek során sokféle pedagógiai kísérletbe avatta be kollégáit, amit elvekben üdvösnek tartott, azt a valóságban is kipróbálta.

S ilyen előzmények után essék szó a könyvekről, az olvasás örömről. Tizenhárom éves volt, amikor kezébe került Szalay Lenke, Thury Zsuzsa egy-egy regénye. Az édesanya napi penzumként szabta ki tíz oldal elolvasását. Az első tíz oldalt csakugyan kötelességből olvasta el. A következő tíz-húsz oldalra már nem kellett ambicionálni. Nem került elő, amíg a végére nem ért a kötetnek. Ma is szívesen emlékezik Dallos Sándor Munkácsyról szóló regénytrilógiájára, a Tamás templom karnagya című műre, Zola, Maupassant regényeire. Erdelődéssel olvasta Szilvási Lajos könyveit is.

Kezében tartja az évi könyvbeszerzéseket is. Személyes közreműködésének köszönhető, hogy a múlt esztendőben is 300 ezer forintot áldoztak a könyvtár fejlesztésére. Büszke rá, hogy minden újdonság, ha csak egyetlen példányban is, de megtalálható náluk. A könyveknek, a személyes ráhatásnak az eredménye, hogy ebben az évben is 89 tanulójuk jár rendszeresen veszprémi hangversenyekre, s 160 diákjuknak van színházbérlete.

Fiatal a tantestület, az átlagéletkor 34 év. Személyes varázsának köszönhetően könnyen hangolhatók minden új kezdeményezésre. A zeneiskola hegedű, zongora és furulya kihegelyezett tagozata működik Öskün.

Kezdeményezésére – az iskolai tantervre alapozva – működik a könyvtárra szervesen épülve a komplex irodalomoktatás, melyeket az iskolai könyvtárban tartanak. Ezekben a foglalkozásokon széles ablakot tárnak az irodalom azon szféráira, amelyekről a tankönyvekben nem esik szó, amelyek azonban hozzásegítenek egy teljesebb világkép kialakításához. A tanulók ezeken az órákon praktikus ismeretekkel is gyarapodnak, tudják, mit hol keressenek, hogyan építsék be életükbe a könyvtár használatát. E témakörben 1978-ban veszprémi iskolák előtt versenyt is nyertek.

Marianna idejének, energiájának jelentős részét áldozza pályázatokra. Minden lehetséges alkalmat megragad, hogy iskoláját anyagiakkal is gazdagíthassa. Csupán a múlt esztendőben mintegy másfél millió forintot nyertek a különböző pályázatokon. Ezek a pénzek jelentős emelői az iskolai oktató-nevelő munka színvonalának.

Hat napközis csoport, s menza is működik az iskolában. Sajnos, mind kevesebb tanuló veszi igénybe ezeket a lehetőségeket.

Az iskolai könyvtár 7869 kötetből áll. A könyvtárat minden délelőtt igénybe veheti a tanulóifjúság. A hét két napján délután is kölcsönözhető könyv, folyóirat. Tizennyolc féle újság jár az iskolába, 120 féle videokazetta és 450 lemez áll a tanulók rendelkezésére. Kétszázötvenkilenc tanulója van az iskolának, ebből 205-en iratkoztak be az iskolai könyvtárba. 1993 második felében 672 kötetet kölcsönöztek ki az iskolai könyvtárból. A községi könyvtárnak ugyancsak pedagógus a vezetője, s ott is rendszeres látogatók az iskola tanulói. A megyei könyvtár időről időre cseréli, frissíti a könyvállományt.

Az iskolai könyvtáros jelenleg félállásban látja el feladatát. Szándékuk, hogy egész státuszban foglalkoztatják és a szabad idő tartalmas kitöltésének szervezői tevékenységével is megbízzák.

Évi tízmillió forintos költségvetésből gazdálkodik az iskola. Kapcsolataik, szervező munkájuk révén sokféle forrásból dúsítják ezt a lehetőséget. Az ösküi általános iskolában végzők 75 százaléka szakmunkásképzőben, 15 százaléka szakközépiskolában, 10 százaléka pedig gimnáziumban folytatja tanulmányait. Egy nemrégiben végzett felmérés szerint tanulóik a magasabb fokú intézményekben is jól megállják helyüket.

Sok színből, árnyalatból áll össze egy-egy emberi portré. Korántsem állítom, hogy megközelítően is hű képet alkothattam Schenk Róbertné emberi tulajdonságairól, szakmai, vezetői törekvéseiről, iskolájáért hozott áldozatos tevékenységéről. Bizonyos, hogy sokat hallat még magáról az alkotó erejének gazdag periódusát élő tanár, igazgató. Több ízben például a budapesti egyetemre is esábitották, de ő hűséggel kitart élete első állomása, az ösküi iskola mellett.

Hamar Imre

(Tan)könyvsegély a könyvtáraknak

Országszerte nagy vitát váltott ki iskolai és szülői közösségekben az az új (rég) tankönyvtámogatási rendszer, mely a regionális oktatási központok nevével fonódott össze. A sok indulattal, elégtelen információval, akadozó szervezéssel átítatott akció vajon milyen eredménnyel zárult.

Sikeresek ítélik-e az ingyenes tankönyvbiztosítást ilyen formájában? – kérdezem Szűcs Attilától, a Közép-dunántúli Tankerületi Oktatásügyi Központ informatikusától, aki a központ területéhez tartozó három megye (Fejér, Veszprém, Zala) ezirányú tevékenységét koordinálta.

– A szándék, az elgondolás nem új, hiszen több évtizeddel ezelőtt már voltak az iskolának saját – több évig használható tankönyvei –, melyeket évente más-más rászoruló gyerek használhatott. A megvalósítás már kevésbé volt sikeres, hiszen a szülők jó része nem igényelte ezt a fajta támogatást.

Mit gondol, sok iskolában a szülők miért nem fogadták el a tankönyvsegélyt?

– Attól féltek, ha év végén vissza kell adni az iskolának, akkor gyermekük a következő éveleji ismétlések során tankönyv nélkül marad, pedig ez jó szervezéssel határozottan elkerülhető.

Milyen szervezési gondjaik voltak?

– A Köznevelés 1993. június 4-i számában megjelent a „Felhívás térítésmentes tankönyvek beszerzésére” leirat, mely szerint a munkanélküli szülők gyermekei, a legalább 3 gyermeket nevelő családok, a két iskolába járó gyermekeket ellátó családok jogosultak az ingyenes tankönyvbiztosításra, tehát az 6 létszámukat a 3 kategóriát szétválasztva beküldhették az iskolák az illetékes regionális központokba 1993. június 30-ig. Sajnos a felhívás késői – tanév végi – megjelenése miatt a tanulói igények felmérésekor a szülői véleményeket nem tudták figyelembe venni.

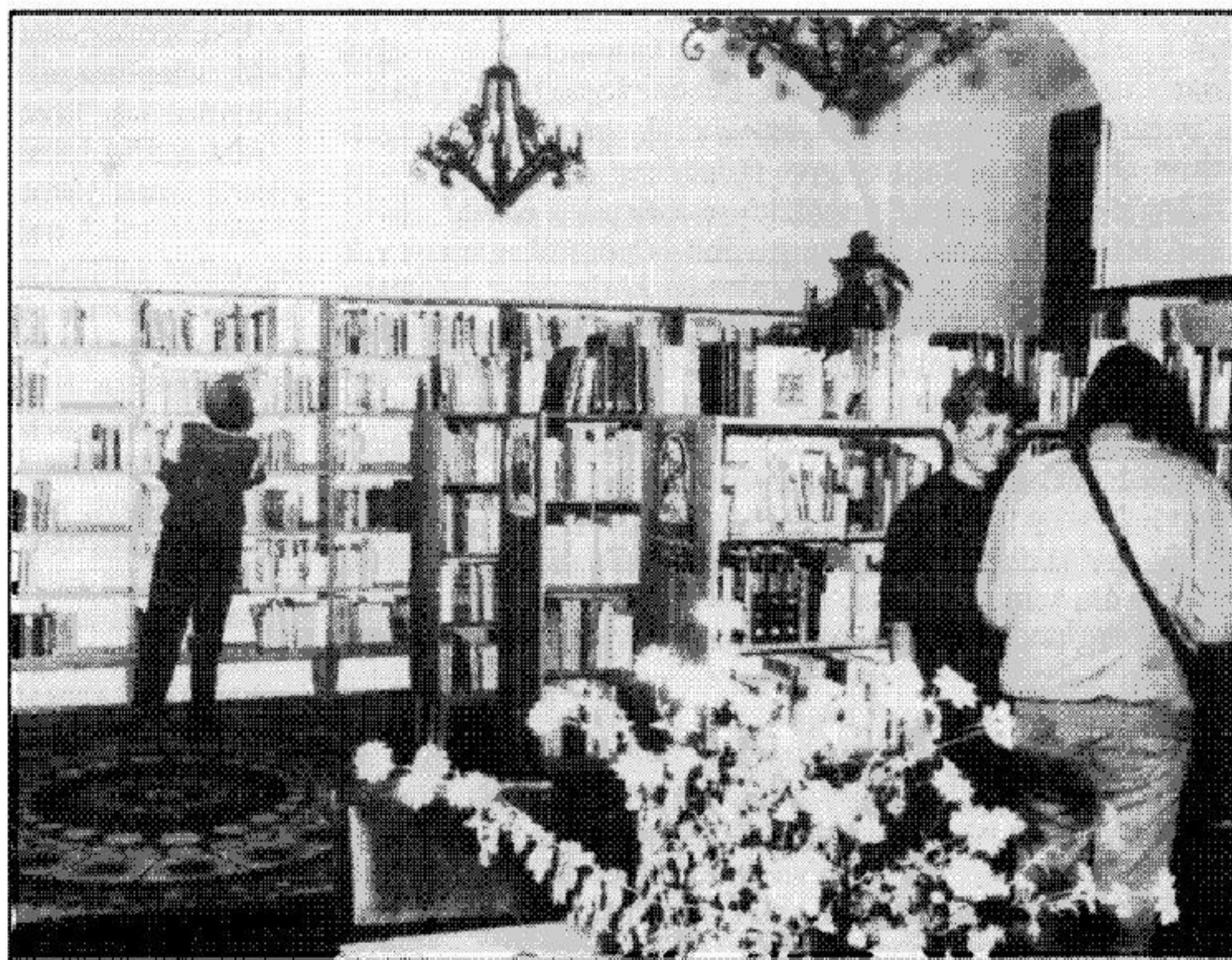
A szűkszavú „Felhívás...” után az iskolák 1993. június 17-i keltezéssel minisztériumi körlevelet kaptak, melyben pontosabb információkkal kívánták ellátni az iskolavezetőket, de sajnos, ez a levél nem jutott el minden intézménybe.

Június 25. körül, mire ez a levél megérkezett az iskolákba, minden bizonnyal ott már szabadságon voltak a pedagógusok. Kitől várták a választ?

– Nagyon sok iskola a szabadságolás ellenére elküldte hozzánk igényét, így a mi régiónk kb. 550 iskolájából 450-ból június 30-ig, de legkésőbb július 20-ig megkaptuk a listákat, összegigényeket, melyet a minisztériumba juttattunk el, ahol különböző szorzószámok segítségével súlyozták a jelentkezé-

seket. Így a kormány által 80 millióról 350 millióra emelt keretből az alábbi átlag tankönyvtámogatást számították ki:

általános iskola	2,66	1080 Ft
fogyatékos iskola	1,57	637 Ft
gimnázium	4,41	1792 Ft
szakközépiskola	2,44	989 Ft
szakmunkásképző	1,00	406 Ft
szakiskola	1,29	525 Ft
eü. szakiskola	1,05	427 Ft
gyors- és gépíró	1,31	531 Ft
spec. szakiskola	1,25	508 Ft

– Ez a kapott összeg különbözött az igényeltől?

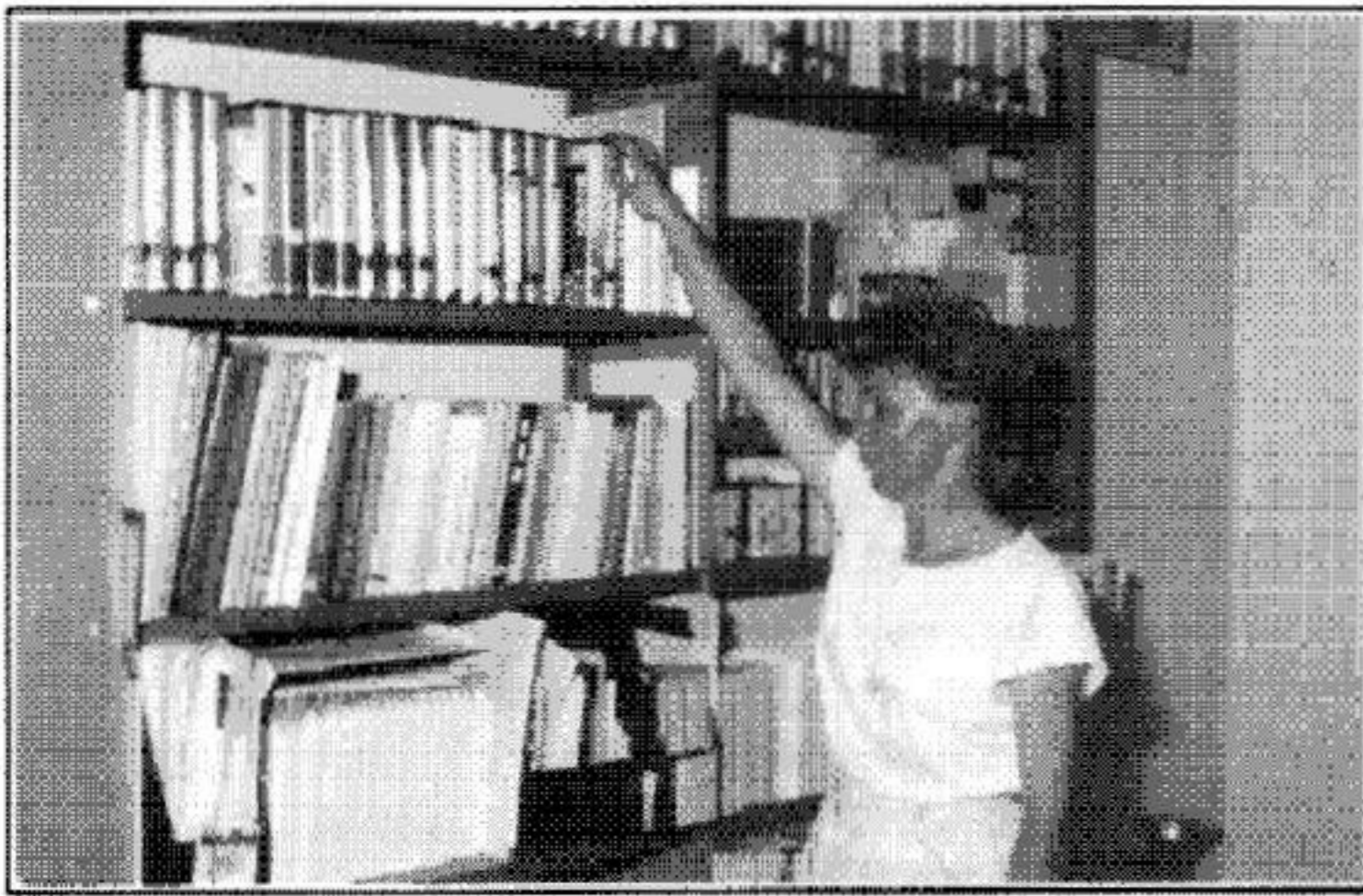
– Különbözhetett, hiszen azokra a családokra, ahol 1 munkanélküli volt, a tájékoztatás szerint az iskolák beadhatták a pénzigényüket, de végül ők a nagyszámú más kategóriájú rászorulóknak maradtak a lehetőségben.

Volt olyan oktatási intézmény, amelyik a beadott igényének 200%-át, volt olyan, amelyik csak a 30%-át kapta, elsősorban a szorzószámok miatt. A három megye a megpályázott 60 millióból 35 milliót oszthatott szét a szülőknek az iskolákon keresztül.

– Hogyan fogadták a pedagógusok és szülők ezt a lehetőséget?

– Az intézményvezetők augusztus 16-i keltezéssel levelet kaptak a felhasználási lehetőségekről, feltételekről. Ennek legfontosabb része az volt, hogy a kedvezményezett tanulók ingyen kapják meg tankönyvüket, miután az iskola, a könyvtár állományába kerültek a dokumentumok, hogy azt év végén visszaszolgáltassák a gyerekek.

– Ekkor jelentette ki több szülő, hogy ilyen feltételekkel nem

tart igényt a tankönyvtámogatásra, tehát kikerültek a listáról, a pénzt pedig az iskola felhasználhatta?

– Szinte égtek a telefonok intézetünkben ebben az időszakban, mivel az iskolák tanácstalanok voltak. Az általános iskola alsó tagozatában alig akad egy-egy olyan tankönyv, amely nem munkatankönyv jellegű (tehát a támogatási összegből vásárolható). A felső tagozatban, középiskolákban, szakképző intézményekben a szülők lemondtak igényükről a gyermekük állandó, saját tankönyve érdekében.

– Mire költötték el az oktatási intézmények a pénzt?

– A telefonjelzések alapján tovább bővítettük a megvásárolható könyvek körét: már a júniusi körlevél is kilátásba helyezte az összegből szótárak, térképek, feladatgyűjtemények, határozók, szabályzatok vásárlását. Az időzavarban levő iskoláknál már engedélyeztük nyelvkönyveket, ajánlott és kötelező olvasmányok beszerzését, hiszen a könyvtárak régóta – és lehet, hogy sokáig – nem jutnak egyszerre ilyen jelentős összeghez állományuk frissítésére.

Még így is van néhány iskola, amelyik az október 15-i határidő óta sem tájékoztatott bennünket a pénz felhasználásáról. A regionális területünkön kb. 30%-ban vásároltak tankönyvet.

– Kik végezték az egyes iskolákban ezeket a feladatokat?

– Nagyon sok munkája volt az igazságos elosztásban az osztályfőnököknek, a technikai lebonyolításban a könyvtárosoknak és az iskolai tankönyvterjesztőknek.

Mivel az év eleji „tankönyvügy” egyébként is kusza volt, így az idő rövidsége mellett az is hátráltatta a munkájukat, hogy bizonytalanok voltak a beszerzett könyvek állománybavételében.

– Ha már ilyen mértékben megterhelték az iskolai könyvtárosokat, nem lett volna célszerű segítséget adni számukra nyilvántartási rendszerek kidolgozásával, ajánlásával?

– Biztos vagyok abban, hogy jobb információáramlással, konkrét, pontosabb feladat-meghatározásokkal még jobban fel tudták volna használni az iskolák az anyagi keretet. Kapkodás nélkül igényesebb könyvekkel tovább gazdagodhattak volna az amúgy szűkös állományok. A könyvtárosok szakmai szervezete, egyesülete módszertani ajánlásai segíthették volna a mi munkánkat is. Így azonban szinte minden iskolában másképp értelmezték, másképpen teljesítették a feladatot. Ez ellentéteket szülhet szülői közösségeken, iskolákon belül és azok között.

– Tanulság?

– A jószándék mellett az időbeli indítással, a nagyobb iskolai felhasználási szabadság biztosításával kevesebb munkával, hatékonyabban, rossz szájíz nélkül is meg lehetett volna oldani ezt a feladatot.

Emmer Gáborné

Pályázat

a könyvtári szolgáltatások fejlesztésére

A Művelődési és Közoktatási Minisztérium – elősegítendő a könyvtári ellátás javítását – felkérte a Magyar Könyvtárosok Egyesülete elnökségét egy olyan pályázat kiírására és lebonyolítására, melynek célja, hogy ösztönözze és elismerje a könyvtárak erőfeszítéseit szolgáltatásaik fejlesztésére.

A pályázat céljára az MKM 100 000 forintot bocsátott az MKE rendelkezésére.

A fentiek alapján az MKE elnöksége az alábbi feltételekkel hirdeti meg a pályázatot.

1. A pályázat nyitott, minden önállóan vagy valamely más intézmény keretében működő, bármilyen típusú könyvtár részt vehet rajta. Több könyvtár közös pályázatot is benyújthat.

2. Pályázni lehet az 1993. április 1-je és 1994. március 31-e között bevezetett új vagy tartalmilag és/vagy technológiailag megújított, a könyvtár saját használóinak vagy szélesebb használói körnek közvetlenül, illetve más könyvtárak közvetítésével nyújtott szolgáltatással.

3. A szolgáltatást legfeljebb 100, géppel írott sorban kell ismertetni. A pályázathoz dokumentációs anyagot (prospektus, előfizetési felszólítás, belső szabályzat, marketing kiadványok stb.) lehet csatolni.

4. A pályázatot a fejlesztést végrehajtó személyek nyújtják be. Ha a pályázatot a könyvtár nyújtja be, meg kell jelölnie azokat a munkatársakat, akik a fejlesztést végrehajtották. Egy könyvtár több szolgáltatással is pályázhat.

5. A pályázatok elbírálására az MKE elnöksége 3–5 tagú zsűrit kér fel a pályázó könyvtárakkal személyes kapcsolatban nem álló szakemberek közül. A zsűri szükség szerint helyszíni vizsgáldást is lefolytat a pályázatra benyújtott szolgáltatást illetően.

6. A zsűri maga határozza meg a kiadandó díjak számát és összegét a 100 000 forintos kereten belül, 30 000 forintnál kisebb összegű díjat azonban nem állapíthat meg. A zsűrinek jogában áll egyetlen pályázatnak is odaítélni a teljes összeget.

7. Ha az elismerésre érdemes pályázatok száma meghaladja a kiadható összeget, a zsűri javaslatot tehet arra, hogy közülük a díjat nem nyert pályázók részt vehessenek – amennyiben erre sor kerül – egy később kiírt pályázaton.

8. A pályadíjat nyert könyvtár igazgatója, illetve fenntartója a teljes összeget köteles annak a munkatársnak, illetve azoknak a munkatársaknak kifizetni, aki kifejlesztette, illetve akik kifejlesztették a szolgáltatást. Ha több személy vett részt a fejlesztésben, az összeg felosztásáról vagy maguk döntenek vagy rábízják a döntést a hivatali vezetőre vagy az általuk felkért szervezetre.

9. A benyújtott pályázatokat – függetlenül attól, hogy díjazásban részesültek-e vagy sem – a Könyv, Könyvtár, Könyvtáros c. lap megjelenteti vagy eredeti formájukban, vagy a pályázókkal egyeztetett módon.

10. A pályázatokat 1994. április 30-áig kell benyújtani a Magyar Könyvtárosok Egyesülete titkárságán (1088 Budapest, VIII. Szabó Ervin tér 1.). A pályázat eredményét az MKE az évi vándorgyűlésén kell kihirdetni. A zsűri és a vándorgyűlés helyi szervező bizottsága felkérheti a pályázókat, hogy munkájukat a vándorgyűlésen mutassák be.

Mítosz és történelem

(Országos vetélkedő történelemből)

1996-ban lesz a honfoglalás 1100. évfordulója. Ennek méltó megünneplésére már most megkezdődtek az előkészületek. Ezek közé sorolható az a felhívás is, melyet több országos szervezet tett közzé (Honismereti Szövetség, Lakitelek Alapítvány, Országépítő Alapítvány, „Szakmunkásokért” Kulturális Egyesület, megyei pedagógiai intézetek, tankerületi oktatásügyi központok, dunakeszi polgárok és pedagógusok) történelmi vetélkedő szervezése céljából. A vetélkedő célját a felhívásban így fogalmazták meg: „gyarapodjon a fiatalok történelmi ismerete, erősödjön hazaszeretetük, nemzeti érzésük és magyarságtudatuk. Ismeretekben és érzelmekben felkészüljenek a honfoglalás 1100. évfordulója ünnepi eseményeinek megértésére, befogadására”.

A vetélkedő fővédnöke dr. Mádl Ferenc művelődési és közoktatási miniszter. Ebből egyértelműen következik, hogy a vetélkedőben elsősorban az általános és középfokú iskolák tanulóiira számítanak. Külön szervezik a vetélkedőket a 10–14 évesek, a 14–18 éves korosztályok részére, ők 3 fős csapatokban, míg a felnőttek egyénileg indulhatnak.

A nevezési lapokat minden iskola megkapta, melyeket január 30-ig lehetett visszaküldeni a Honismereti Szövetség címére, s ez a szervezet az egyik gondozója, szervezője a vetélkedősorozatnak. A tájékoztatások szerint ugyanis sorozatról van szó, és az idei év befejezése után a következő két esztendőben is folytatódik. Az 1994-es témakör az „EMESE ÁLMA” címet viseli, s ebben a magyarság őstörténetét, a honfoglalók kultúráját, mítoszait, legendáit dolgozzák fel 1038-ig, Szent István király haláláig.

Amit a vetélkedőről tudni kell:

Mint jeleztük, a nevezések megtörténtek, a 3 fős csapatok tagjait névszerint kellett megjelölni. Közölni kellett a felkészítő tanár nevét. Utolsó információink szerint az ország középiskoláiból (gimnázium, szakközépiskola, szakmunkásképző) közel 600 csapat nevezett be.

A csapatok részére március 19-én minden megyében megyei döntőt szerveznek, 10–10 csapatot besorolva egy-egy helyszínre. A vetélkedő játékvezetőjét országosan küldik ki minden helyszínre, akinek 2 helyi zsűritag segít az értékelésben. Minden 10-es csoportból a legtöbb pontszámot elért csapat jut tovább a területi döntőre, amit 3 helyen szerveznek meg. Ezek időpontja április 23. Az itt legjobban szereplő 3–3 csapat kerül be az országos döntőbe, melyet április 30-án tartanak meg. A vetélkedő megyei, területi, országos döntőin részt vevő csapatok (3 fős) és a felkészítő tanár útiköltségét megtérítik. A helyezettek különböző díjakat, jutalmakat kapnak. Az országos döntő legjobbjai honismereti táborozáson vehetnek részt. Azok a csapatok, melyek mind a három fordulóban (1994–95–96) részt vesznek, külön díjazásban részesülnek.

A középiskolák csapatainak vetélkedőit a megyei pedagógiai intézetek szervezik a honismereti egyesületek segítségével. A felkészüléshez használható irodalmat a nevezett iskolák már február elején megkapták, csapatonként és felkészítő tanároknak egy-egy példányt. A szervezők ígérték, hogy egy példányt minden középiskolai könyvtárnak megküldenek, Bár az alap a felkészüléshez a kiadott HONISMERET

című folyóirat különszáma, a kötet végén szereplő bibliográfiákban felsorolt művek beszerzésében a könyvtárosok nyújtsanak segítséget.

A vetélkedőhöz kiadott olvasókönyv többpéldányos beszerzése is indokolt lenne az iskolai könyvtárak állományába. A közölt válogatás nagy segítséget nyújthat a történelemtanároknak, az érdeklődő fiataloknak az adott kor tanulmányozásához. Az összeállító Gyapay Gábor a bevezetőben hasznos információkat nyújt a felhasználóknak.

Az olvasókönyv öt fejezetben tárgyalja a kor irodalmát. Az első a honfoglalás korának eseménytörténete. A szerzők között Bakay Kornél, Györffy György, László Gyula stb. neve olvasható. Ezután a honfoglalás történetének forrásaiból közöl részleteket a könyv. Anonymus és Kézai: Gesta Ungarorum magyar forrásai mellett találunk szemelvényeket több külföldi szerzőtől is.

A harmadik fejezet a magyar őstörténet néhány kérdését tárgyalja, ugyancsak ismert, neves szerzők, László Gyula, Fodor István, Bárczi Géza, Kodály Zoltán megidézésével. A honfoglalás korának gazdasága és társadalma címet viseli a negyedik fejezet, és végül a korszak hitvilága és mondáinak bemutatása következik ismert szerzők műveiből vett részletek segítségével.

A vetélkedő meghirdetői nemes célt tűztek maguk elé, a benevezett csapatok a felkészülés során megismerkedhetnek a korról, s méltó módon emlékezhetnek meg az évfordulóról. Az iskolai könyvtárosok legyenek segítségükre az intézményükből benevezett csapatoknak, a felkészítő tanároknak.

T. D.

HONISMERET

A HONISMERETI SZÖVETSÉG FOLYÓIRATÁNAK KÜLÖNSZÁMA

EMESE ÁLMA

— MÍTOSZ ÉS TÖRTÉNELEM —

I.

OLVASÓKÖNYV

a művelődéstörténeti vetélkedőhöz

1994

A REFLEKTOR VIDEO az oktatás szolgálatában

A technika szédületes iramú fejlődése lehetővé tette, hogy az iskolai könyvtárak polcait ma már ne csak a szebbnél szebb könyvek ékesítsék, hanem ott büszkélkedhessenek mellettük az audiovizuális oktatás hatékony segédei, a videofilmek is. A mágnesszalag mint képhordozó, megkönnyítette a gyártási folyamatot és a ma már minden intézmény számára elérhető videomagnók segítségével pillanatok alatt beprézelte magát intézményektől kezdve otthonokon át az iskolatermekbe is. A videofilm a modern oktatás nélkülözhetetlen kellékévé vált.

A jóízűséggel, hozzáértéssel szerkesztett film az oktatásban rendkívül hatékonyan alkalmazható. Nem mindig van lehetőség például egy tanulmányi kirándulásra, ahol a gyermekek testközelből érezhetik, mit is nyújthat az erdő, amikor egy tavaszi délelőtt a lombok közé belopakodnak a napsugarak. S ha mégis sikerül, nem biztos, hogy erdei gyapjaslepkét hoz eléjük a szerencse. De ha mégis, más élményt nyújt egy képernyőnyire nagyított pillangófej, vagy az állat időben elhúzódó átalakulási folyamatának élethű közvetítése! A természetfotós lelkiismeretes munkában töltött hosszú óráival azt takarítja meg, amiből mindenkinek véges van és rendszerint kevés: az időt.

Stúdióink, a Reflektor Video oktatófilmek készítésére vállalkozott. Az idevezető út azonban nem volt mentes nehézségektől, sőt, a cél sem látszott kezdetben kristálytisztán. Egy személy szellemi szabadfoglalkozásából indult, de ma is csupán két fő dolgozik a filmekben neves szakértők, oktatásért lelkesedő tanárok segítségével. Az eredmény felülmúlja sok többoldalas stáblistát felsorakoztató alkotás milyenségét. A technika ugyan határt szab a minőségnek, azonban büszkén valljuk, hogy a lelkiismeretes munka eredménye túlszárnyalhatja a milliárdos értékű stúdiók olykor meglepően színvonalatlan produktumát.

Honnan jött az önálló filmek gyártásának örült ötlete? A válasz nagyon prózai: a szükség hozta magával. Hitelekből felépített stúdióinkra ugyanis alig-alig kaptunk megbízást. A ház, amelyben működünk, Kópházán a falu szélén, erdő és szántó ölelésében fekszik. A fák közül kimerészkednek az őzek, s a rétre hajló ágakon naphosszat feszült figyelemmel vadászott gyanútlan rovarokra egy tövisszűrő gébiacspar. Én magam két mérnöki diplomával ugyan műszaki végzettségű vagyok, a természet szeretetéhez azonban semmilyen iskola nem szükséges. S ha az ember benne él és nem csukja be a szemét, a csodák feltárnak előtte. Megdöbbenő volt rájönni arra, milyen nagyszerű látványt nyújt közelről egy bársonyos mohapárna, melyen megannyi spórától duzzadó sárga tok emelkedik a levelek fölé. Az évek során jól ismert barátokká váló növények és állatok bemutatásakor ez az eredendő megismerkedés élménye meghatározó volt. A megváltozott látásmód mellett a természet kitarulkozott és már csak filmezni kellett.

Kezdődött a növényekkel. Ma reneszánszát éli a természetgyógyászat, az emberek jó része azonban nem ismeri fel a gyógynövényeket. Pedig itt vannak közöttünk, rajtuk taposunk, ellenük hadakozunk olykor ásóval, kapával. A *Vadon nőtt gyógynövényeink* című ismeretterjesztő filmünk lektorálására megnyertük a neves tudós, dr. Csapody István c. egye-

temi tanár támogatását, aki önzetlen munkájával a tudományos szempontból is megfelelő alkotás ígérteit jelentette számunkra. A legnehezebb feladat a 100 féle gyógynövény bemutatásánál az volt, hogy a film szórakoztató legyen. Úgy érezzük, sikerült megoldanunk. Kellemes háttérzene, madár-csicseregés és környezeti hangok aláfestése mellett *Rupnik Károly* színművész meleg hangzású, kiművelt beszéde méltó párja a természet nagyszerű megnyilatkozásainak.

A film terjesztése során kiderült, hogy az oktatók figyelmét vonzza leginkább. Tanárokkal konzultálva néhány hónappal később kiadtuk a „*Kis növényismeret*” című oktatófilmünket. Ez a környezetismeret tananyagra épült, annak szellemében dolgozta fel az erdő, a rétek, a vizek, vízpartok növényzetét – figyelembe véve az iskolai óra időtartamának korlátait. A professzor úr szaktudása mellé *Fuszikné Szabó Éva* tanárnőtől (Hunyadi János Általános Iskola, Sopron) gyakorlati útmutatást kaptunk.

A két film az oktatásban jól bevált, nagyon sok megrendelés érkezett, s mi szorgalmasan postáztuk a kazettákat.

A folytatás most készül. Az erdő, a rétek, a vizek, vízpartok életközösségének másik alkotója az állatvilág. Az alap itt is a környezetismeret tananyaga. Munkánk segítésére neves szakértőket és gyakorló tanárokat sikerült megnyernünk. A lektorálást dr. Varga Ferenc c. egyetemi docens, a mezőgazdasági tudományok kandidátusa, a soproni Erdészeti és Faipari Egyetem Erdővédelmi tanszékének vezetője vállalta el. A gyakorlati munkában Nagy László, a Fertő-tavi Nemzeti Park Hatasági Tájvédelmi Körzetének területi felügyelője segít a természet szerető ember lelkes elkötelezettségével. A tanító és a tanuló szempontjait és a témában aktuális újdonságokat Fuszikné Szabó Éva szolgáltatja szakszerűen és naprakészen.

Filmjeinkkel szigorúan kis hazánkhoz kötődünk. Az a legkézenfekvőbb, hogy először saját környezetünket ismerjük meg. Úgy érezzük, van pótolni való. Valahogyan a természetismeret tanítása nincs az őt megillető helyen az oktatásban. Pedig enélkül nem lehet a védelmet sem elvárni. Közös otthonunk megvigyázása létszükségletünk, de egyúttal jellemformáló erő. Aki a természetet igazán szereti, az érzékenyebbé válik minden érték iránt, s táptalajt nyer benne alapvetően fontos érzésünk, a szeretet. A filmek úgy tanítanak meg erre, hogy a diák észre sem veszi, hogy tanul. Szórakozik, elgondolkodik, s magáévá teszi az anyagot. Valószínű, hogy nem fogja agyonütni például a védett vakondot, amit pedig, sajnos, sok felnőtt megtesz.

Kezdeti sikereink szárnyakat adtak nekünk. Az ismeretterjesztést már nem hagyhatjuk abba, hiszen olyan sok téma vár feldolgozásra! Következő tervünk 1995. évi megjelenéssel a „*Kastélyaink*” című film lesz. Ennek alapanyaga Cházár László Torontóban kiadott, lexikális alaposágú hasonló könyve lesz. „A kastély – írja a szerző – olyan együttes, ahol szinte minden művészet találkozik: építészet, festészet, szobrászat, iparművészet, kertművészet, gyakran a zene is (Haydn, Liszt).” Tegyük hozzá, rajta keresztül bemutatható egy ország története is. Reméljük, hazánk sokat hangoztatott rosszindulatú megítélésének, méltatlan hírnevének javításáért is tehe-

Mivel a gyógyászati felhasználás inkább írásos megjelenítést igényel, a hangsúly a képi kifejezés hatásossága miatt a felismerhetőségen van. Ezáltal jószívvel ajánljuk az alkotást mindenkinek, aki a természet iránt érdeklődik, de különösen a környezetismereti tantárgy oktatóinak. A növényismertetőt állatjelenetek gazdagon tarkítják, így szórakozást ígérnek az általános és középiskolai diákok számára is.

tünk valamit. Nagyon szeretnénk, ha az iskolai könyvtárak polcain helyet találna majd ez a filmünk is a többi között!

Stúdióink nehéz anyagi körülmények között működik. A fenntartás nagyon költséges, a technikát állandóan fejleszteni kell. Amint egy igényt kielégítettünk, feltűnik a következő. Emellett a természetfilmzés anyagi vonzatai feneketlen zsákhoz hasonlíthatók. A fenntartás érdekében sok mindent kell tennünk. Eddig még semmiféle anyagi támogatást sehonnan nem kaptunk. A hiányt kemény munkával próbáljuk pótolni.

A sikert számunkra az oktatók, nevelők érdeklődése jelenti. Tisztelettel gondolunk rájuk és a népes diákseregére, akik reméljük, olyan örömmel fogadják filmjeinket, amilyen szeretettel mi alkottuk azokat.

Kívánom, hogy együttműködésünk hosszútávú legyen!

Berényiné Szilágyi Márta

OKTATÓFILMEK A REFLEKTOR VIDEOTÓL

VADON NŐTT GYÓGYNÖVÉNYEINK

„Csobogó patak mentén, madárdalozó eredei ösvényen, virágos réten, vagy napsütötte sziklás hegyoldalon vándorolni ünnepi élmény. Már egy nyúlfaroknyi séta is ezer látnivalót kínál!” Ezzel az indítással vezet a film bennünket erdőmezőn, csermely partján, gondolatban egy naptári évet végigbarangolva. Hősesben, napsütésben, őszi fényben, tóparton és sűrű rengetegben ezer csodával vár bennünket a természet – közöttük a gyógyító növényekkel. Megismerkedhetünk a tél, a március, április, május, június, július és augusztus hónapban nyíló természetes orvosságokkal virágzásuk sorrendjében, megtudjuk, hogy közülük melyek élnek az erdő szélén, melyek vízparton vagy réten. Útmutatást kapunk a közeli és környezeti felvételek megtekintése alapján biztosan felismerhető növények gyógyhatásairól is. A film Magyarország vadon termő gyógynövényei közül azokat mutatja be, amelyek a természetgyógyászatban közvetlenül, feldolgozás nélkül alkalmazhatóak. Nem tárgyalja érthető okokból a védett növényeket. Teljességre törekedni az idő korlátai miatt nem lehetett, de így is éppen 100 féle „orvosságot” ismerhetünk meg az 57 perces videofilmbe. A szabatos latin megnevezésekkel feliratozott mű a szakmai bírálóknak is megfelelt.

A filmet hangulatos zene kíséri környezeti zajokkal és madárcsicsergéssel keverve. A Petőfi, Arany és Szent-Gáli Kata verseivel díszített könnyed szöveget Rupnik Károly színművész bársonyos meleg hangja élvezetes stílusban tolmácsolja.

A mű szakmai helytállóságát, szakszerűségét a neves tudós, dr. Csapody István c. egyetemi tanár lektorálása igazolja.

„Örülünk, ha segítené a film abban is – szól a szerzők kívánsága –, hogy jóbarátainkká váljanak az állatok, virágok, lombok és sziklák, hogy megtanuljunk hegyen-völgyön nyitott szemmel járni, hogy megértsük a csend ezerszólamú dallamát. Hogy otthon legyünk a természetben!”

... S ezt az otthont, ezt a mindannyiunkét őrizzük meg, ahogy Szent-Gáli Kata, a költő írja:

„Szeresd a Földet jóakarattal,
Ne rongáld és ne uzsorázd ki erejét,
Mert nem játékszerünk, hanem otthonunk,
Mit át kell adnunk gyermekeinknek.”

ÉLETKÖZÖSSÉGEK I.

Kis növényismeret

„A tündöklő lombsátorba lopakodó napsugarak vidáman kergetőznek az árnyakkal a susogó szélben. A természet óriási templomában szívesen andalog a vándor. Az erdő csendet, nyugalmat, és mindig új látnivalót kínál nekünk. Itt egy szelíd őzet, napsütötte sziklát, amott csobogó patakot, harmatos virágot.

Az erdő életközösség is. Itt mindenki szoros szövetségben áll egymással. Meghatározott szerep jut benne a gombáktól kezdve a virágokon és fákon át az állatok sokszínű seregének is.

Mi most a növények birodalmába indulunk.”

Ilyen kezdet után, hasonló stílusban vezet bennünket a film a lombos (tölgyes, bükkös) és a tűlevelű erdőn keresztül, bemutatva azok jellegzetességeit, az itt élő fákat, cserjéket és aljnövényzetet.

A 22 perces, tanári órába jól illeszkedő ismertetés az iskolai anyagot kibővítve mutatja be éppúgy, mint két társa, a 16 perc időtartamú „Rétek növényei” és a 17 perc időtartamú „Vizek, vízpartok növényei” című fejezetek. A háromrészes film egy videókazettán kapható. Összesen 83 féle fát, bokrot, virágot,

füvet, mohát, zuzmót és gombát ismerhetünk meg segítségével.

Az állatjelenetekkel, impozáns természetfotókkal gazdagon illusztrált növényismertető hangulatos zenei aláfestéssel, madár- és környezeti hangok keverésével, *Rupnik Károly* színművész élvezetes tolmácsolásával igyekszik méltó módon megjeleníteni a káprázatos természetet. Figyelmünket ráirányítva a szépség védelmének szükségszerűségére, megszerettetésén keresztül hatva a nézőre, tudatosítva felelősségüket. A szerzők bíznak abban, hogy a diákok fogékonyságuknál fogva magukkal vihetik az életbe a természet megbecsülését.

A szakszerűséget *dr. Csapody István* c. egyetemi tanár lektorálása bizonyítja. Gyakorlati útmutatást *Fuszikné Szabó Éva*, a soproni Hunyadi János Általános Iskola Természettan és Életkultúra Tagozatának tanára nyújtott számunkra.

A film a következő növények bemutatását tartalmazza:

Az erdő növényei:

lőgyfa, moha, zuzmó, som, kökény, boróka, sóskaborbolya, cserszömörce, vadrózsa, bodza, hóvirág, szellőrózsa, keltike, salátaboglárka, tyúktaréj, kankalin, ibolya, medvehagyma, gyöngyvirág, veronika, salamonpecsét, deréce;

bükkfa, nadragulya, hunyor, madársóska, tüdőfű, müge, nenyúljohozzám, pajzsika;

fenyőfa, áfonya, korpafű, saspátrány, csarab, galóca.

Rétek növényei:

sztyepprét: hérics, kökörösín, napvirág, nyúlhere, kakukkfű;

száraz rét: zsálya, margitvirág, kutyatej, pitypang, vasfű, hölgymál, harangvirág, angolperje, nádperje, szarvaskerep, here, ökörfarkkóró, legyezőfű, bogáncs, vadmurok, imola;

nedves rét: zsurló, szászsorszép, sás, kakukktorma, boglárka, sóska, aranyvessző, szappanfű, kikerics.

Vizek, vízpartok növényei: a film követi a víz útját a csermelytől a tóig, ismerteti a mocsári és egyéb vízi élőhelyek jellegzetességeit.

Növények:

vízben: békanyál, békaszőlő, vízitök;

patak partján: acsalapu, aranyveselke, csukóka;

mocsárban: nőszirm, szittyó, nádalytő, nyílfa;

tóparton: gyékény, nád, fűzény, sédkender, ebszőlő – végül egy vízparti fa, a fűzfa.

A REFLEKTOR VIDEO most készíti az ÉLETKÖZÖSSÉGEK témakör folytatását, amely környezetünk vadon élő állatait szándékozik hasonló tematika szerint bemutatni. A háromrészes film megjelenése 1994. május-júniusban várható.

Reméljük, hogy ezzel is elnyerjük az oktatók tetszését.

Kérjük, fogadják tőlünk jószívvell

Oktatófilmek a Reflektor Videótól

MEGRENDELŐSZELVÉNY

Megrendeljük Önöktől az alábbi videófilmeket:

Vadon nőtt gyógynövényeink db

Kis növényismeret db

A megrendelő (ügyintéző neve):

Az intézmény neve, címe (esetleg telefonszáma):

Dátum Aláírás

A vételárat (1200 Ft+áfa=1500 Ft/db) és a postai szállítási költségét utánvétellel fizetem.

Címünk: REFLEKTOR VIDEO Tel./fax: 99/357-210
9495 Kópháza,
Jurisics u. 26.

Megrendelést felvesszünk levélben, faxon, esetleg telefonon keresztül.

Tisztelt Szerzőink!

Kérjük, hogy az Iskolakönyvtáros számára küldendő tanulmányukat, cikküket, közleményüket egy példányban (lehetőleg 25 sor x 60 betűhellyel gépelve) szíveskedjenek elküldeni. (Mellékként szívesen fogadunk fényképes vagy más illusztrációt.)

Elsősorban módszertani jellegű írásokat várunk, de örömmel közlünk az iskolai könyvtárak életével, munkájával kapcsolatos anyagokat, vitaindító cikkeket, hírósseállításokat. Várjuk könyvtári témájú tanácskozások, más rendezvények programjait (meghívóit), vagy pedig a megtartott rendezvényről rövid beszámolót.

Köszönjük!

Egy tankönyvkiadó, amelyet a tanítók, tanárok tízezrei hoztak létre – így lehetne összefoglalni a hazai könyvkiadás egyik sikercégének történetét. Amikor a nyolcvanas években egyre nagyobb teret kaptak az alternatív tankönyvek és a kiegészítő, a tananyaghoz kapcsolódó kiadványok, Celldömölkön Esztergályos Jenő útjára indította első köteteit. Mára a Nemzeti Tankönyvkiadó Rt. után a második legnagyobb tankönyvkiadó lett. Sikert sikerre halmoznak a pedagógusok körében. Nevüket, szakmai hitelüket először az alsó tagozatos tankönyvekkel alapozták meg, s fokozatosan „terjeszkedtek” a felső tagozat felé. Számos segédkönyv szerepel listájukon, s valamennyit az igényes szakmaiság, a jó kivitelezés, a taníthatóság, a tanulhatóság jellemzi.

Képletesen valóban a tanítók, tanárok hozták létre a kiadót: rendelés nélkül ugyanis nem lehet, vagy legalábbis nem érdemes tankönyvet kiadni. Az már az Esztergályos-csapat érdeme, hogy el tudták fogadtatni magukat és könyveiket a pedagógus kollégákkal, s főképpen a diákok sokaságával. Az együttműködés évről évre szélesedik, mert bővül a tankönyvválaszték, növekedik a példányszám.

Néhány adat a jelenlegi helyzetről: Az Apáczai Kiadó a tankönyvek támogatására 67 millió Ft-ot kapott, s ezzel a második legjobban támogatott céggé vált. Ez a Művelődési és Közoktatási Minisztérium támogatásának 7%-át jelenti.

Marketingmunkájuk eredményeként valamennyi alsó tagozatos tantárgyhoz készítenek tankönyvet, s ezeket nagy példányszámban juttatják el az iskolákhoz. Az 1994–95-ös tanévre megjelenő új kiadványaik: Technika 1–4., Énekzene 1–4., Környezetismeret–környezetvédelem 1. osztály.

Az a céljuk, hogy jó tankönyveket tudjanak ajánlani, úgy vált valóra, hogy ezeket gyakorló pedagógusok írják: olyan tanítók, tanárok, tanárképző főiskolán dolgozó pedagógusok kaptak megbízást, akik ma is tanítanak, ismerik a tanítás-tanulás pedagógiai, pszichológiai, oktatástechnikai összefüggéseit.

Tankönyveiket az „átlag magyar gyermekeknek” készítik, de munkatankönyveik, munkafüzetek feladatai jól segítik a jó képességűek kibontakoztatását és a lassabban haladók felzárkóztatását is.

Az eltérő iskolatípusok azonos korosztályainál egyaránt használhatók. Megfelelnek az 1–8. osztályos általános iskolák, a 6+6 és a 4+8 osztályos képzésben részesülő, magasabb szellemi követelményeket kívánó iskolaszervezetben tanuló diákok számára is.

*

Tankönyvkészítési ars poeticájuk, elveik a következők:

„– Olyan esztétikus, szép tankönyvet készítsünk, amelybe

BEMUTATJUK AZ ELSŐS TANKÖNYVCSALÁDUNKAT

Az én ábécém olvasókönyvünk a hangoztató-elemző-összetevő módszer alapján ismerteti meg a hangokat és a betűket. A szintetikus-analitikus módszer segítségével szótagolva tanítunk olvasni! A gyermek kezdetben a két-három hangból (és betűből) álló szótagokat sokkal könnyebben összeolvassa, mint a hosszabb szavakat, amelyeket sem látószögével, sem értelmével nem tud még könnyedén átlátni. A szótagolással alapozzuk a helyesírási készségeit is. Természetesen a verseket, népköltészeti alkotásokat folyamatos szöveggel írtuk, hogy irodalmi értéküket olvasás közben is megőrizzük.

Az olvasási gyakorlatok folyamatosan nehezedő algoritmusai, a játékos feladatok, a 6–7 éves korosztályhoz közel álló hangulatos – bizonyára minden kisgyermek számára örömtelivé teszik a betűk megismerését és megkönnyítik az olvasás megtanulását.

A Gyöngybetűk írás munkafüzetével először a kisgyermekkel a finom, laza színezést, ceruzafogást tanítjuk meg a bájos színes rajzok kiszínezésével. Majd módszeresen gyakoroljuk az írás- és betűelemeket, hogy amire a betűket tanuljuk, már szépen kialakíthassuk gyermekeink kezeikéjében a finom mozgást. Természetesen két színrel jelöltük a betűket: zölddel a mássalhangzót, pirossal a magánhangzót. A nagyobb alaktól a vonalközben való írásig vezetjük a gyermekek kezét. A hatévesekhez közel álló kedves figurák megszerettetik az írás munkafüzetet. A munkafüzet végén 3 felmérést ajánlunk.

A betűhívóképeket nagy méretben, négy szín colorban, két oldalon fóliázva készítettük, hogy a tanulók elé a homlokfalra kitéve megkönnyítsék a betűk megtanulását. 10 db játékos hangösszevonási kép segíti a tiszta hangoztatást és az összeolvasást.

beleszeret a gyerek! (Ha örömmel fogja a kezébe, akkor szívesen is tanul belőle.)

– Metodikailag olyan algoritmusban kövessék egymást a feladatok, amelyek betartása biztosítja a legjobb tanítási gyakorlat módszerét. Módszertanilag tehát *a comeniusi elveket követjük: könnyebbről a nehezebb felé, az egyszerűbbtől az összetett felé, a közellebitől a távolabbi felé haladunk!*

– Könyveink egymásra épülnek, pl. magyarkönyveink 1–8. osztályig, vagy Az én matematikám 1., 2., 3. és 4. osztályos könyveink jól követik a tantervi követelményeket és maximálisan megfelelnek a tanulók életkori sajátosságainak, érdeklődésének, értelmi képességének.

– A Hétszínvarázs 2. o., a Hétszínvirág 3. o. és a Hétszínvilág 4. osztályos olvasókönyveinkre ráépítettük a Nyelvtan-helyesírás 2., 3. és 4. osztályos tankönyveinket és a 3., 4. osztályos új Fogalmazás munkafüzeteket. Így tehát *az alsó tagozatban biztosítjuk az anyanyelvi integrációt.*

– A 2., 3., 4. osztályos Környezetismeret–környezetvédelem könyveinkben megvalósítottuk a koncentrációt az anyanyelvvél, mivel a feladatok visszautalnak az olvasókönyvekre.

készítenek. Ezek tartozékai a tankönyveknek, munkafüzeteknek, ezekért külön nem kell fizetni!

Kérésre a kiadó a megrendelések megkönnyítésére a tankönyvekből mintapéldányt küld. Az *alaposabb tájékozódást külön kiadói ismertető segíti.*

A már hivatalos tankönyvként szereplő kiadványaik népszerűségét az alábbiak jelzik:

– Az *én matematikám* című 1., 2., 3., 4. osztályos könyvek már két éve tankönyvek. Ebből tanul az általános iskolai tanulók több mint háromnegyede, több mint 360 ezer gyerek.

– Az új elsős tankönyvcsalád: Az *én ábécém* és a *Gyöngybetűk* írás-munkafüzet. Az *Első olvasókönyvem* és a *Szépén, helyesen* írás-munkafüzet első éve tankönyvek. A közel harmincezer példány azt is jelenti, hogy tanulóink negyedrésze már megszerette tankönyvcsaládunkat.

– A *Hétszínvarázs* 2. osztályos új olvasókönyvet és Olvasási munkafüzetet közel harmincezer tanuló használta.

A 3. osztályos *Hétszínvilág* és a 4. osztályos *Hétszínvilág* olvasókönyveket és olvasás munkafüzeteket 161 ezer példányban adták ki. Ezekből a tankönyvekből tanult az ország 3. és 4. osztályos kisdíákjainak a kétharmada.

– A *Nyelvtan-helyesírás* 2., 3., 4. osztályos munkatankönyvek a Helyesírási gyakorlófüzetek után méltán népszerűek. A tanulónak több, mint a fele használta ezeket. Előnyük: együtt tartalmazzák a grammatikát és a helyesírást.

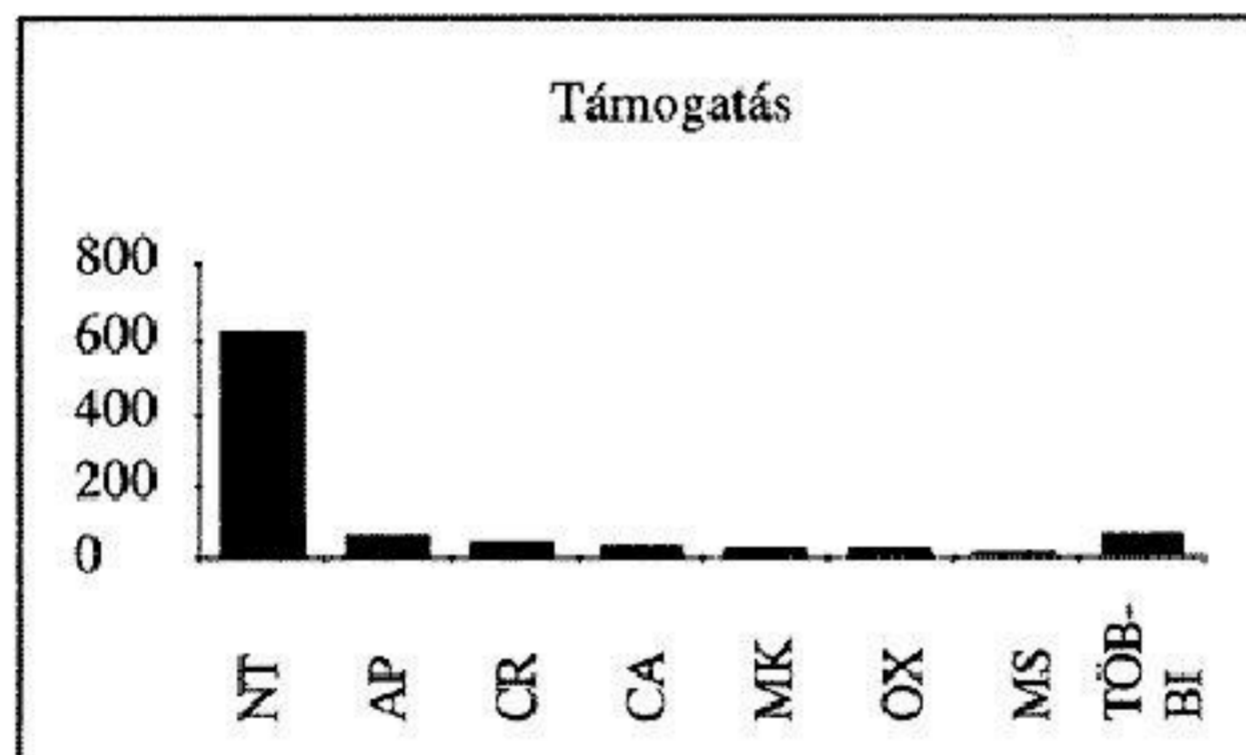
– Az új *Környezetismeret–környezetvédelem* munkatankönyvek színesek, gyermekközeli. A 2., 3. és 4. osztályos tankönyvekre azonos koncepcióval építették rá az új első és ötödik osztályos tankönyveket.

– A 3. és 4. osztályos *Fogalmazási munkafüzetek* a már hatodik éve jól bevált Fogalmazás feladatgyűjtemények átdolgozásai, amelyeket az ország tanulóinak jóval több, mint fele használ eredményesen.

– Az 5., 6., 7. és 8. osztályos új *irodalomtankönyvek* is

A tankönyvpiac megoszlása a kiadóknak adott költségvetési támogatása alapján.

Kiadók kódja	Támogatás MFt-ban
NT	628
AP	67
CR	49
CA	38
MK	29
OX	26
MS	16
TÖBBI	80
Összesen:	933

Kódok: NT Nemzeti Tankönyvkiadó, AP Apáczai Kiadó, CR Cartographia, CA Calibra Kiadó, MK Műszaki Könyvkiadó, OX Oxford University Press, MS Mozaik Stúdió, TÖBBI a többi kiadó együttvéve.

– Tehát tankönyveink egységes, átfogó szemléletmód szerint készülnek. Aki az Apáczai Kiadó tankönyveiből tanít, átláthatja és megértheti struktúránkat, szellemiségünket.”

*

Mit kell még tudni a kiadó könyveiről? Minden tankönyvükhöz készítenek útmutatót és tanmenet-javaslatot, amelyeket új tankönyveikhez ingyen adnak. A már elfogadott tankönyveikhez ezeket 160 Ft-ért lehet megvásárolni. (Kivétel az alsó tagozatos matematika, amelynél a négy osztályé együtt 260 Ft.)

Minden elfogadott munkatankönyvükhöz, minden munkafüzetükhöz éveleji, félévi, évvégi és tematikus felmérőlapokat

AZ APÁCZAI KIADÓ 1994–95. TANÉVI ALSÓ TAGOZATOS TANKÖNYVEI,

(amelyeket a Művelődési és Közoktatási Minisztérium hivatalosan tankönyvvé nyilvánított)

1. osztály

Raktári szám	Cím:	ÁFÁ-s ár:
AP-5111	Az én ábécém (szótagoló olvasással!) 1. o.	286,- Ft
AP-5211	Gyöngybetűk (írás munkafüzet) 1. o.	110,- Ft
AP-5121	Első olvasókönyvem (II. félévi olvasókönyv) 1. o.	286,- Ft
AP-5221	Szépen, helyesen! (II. félévi írás munkafüzet) 1. o.	110,- Ft
AP-5001	Az én matematikám (könyv!) 1. o.	220,- Ft
AP-5011	Az én matematikám feladatgyűjtemény	110,- Ft
AP-5071	Első németkönyvem (1–2. osztály számára)	242,- Ft
AP-5081	Első angolkönyvem (1–2. osztály számára)	242,- Ft

2. osztály

AP-5022	Hétszínvarázs (olvasókönyv) 2. o.	286,- Ft
AP-5032	Hétszínvarázs munkafüzet (olvasáshoz) 2. o.	110,- Ft
AP-5112	Nyelvtan – helyesírás munkatankönyv 2. o.	176,- Ft
AP-5002	Az én matematikám (könyv!) 2. o.	198,- Ft
AP-5012	Az én matematikám feladatgyűjtemény	110,- Ft
AP-5302	Környezetismeret – környezetvédelem 2. o.	242,- Ft
AP-5071	Első németkönyvem (1–2. osztály számára)	242,- Ft
AP-5081	Első angolkönyvem (1–2. osztály számára)	242,- Ft

3. osztály

AP-5023	Hétszínvirág (olvasókönyv) 3. o.	286,- Ft
AP-5033	Hétszínvirág munkafüzet (olvasáshoz) 3. o.	110,- Ft
AP-5013	Nyelvtan – helyesírás munkatankönyv 3. o.	176,- Ft
AP-5043	Fogalmazás munkafüzet 3. o.	110,- Ft
AP-5003	Az én matematikám 3. o. (könyv)	220,- Ft
AP-5303	Környezetismeret – környezetvédelem 3. o.	242,- Ft
AP-5071	Első németkönyvem (kezdők számára)	242,- Ft
AP-5081	Első angolkönyvem (kezdők számára)	242,- Ft

4. osztály

AP-5024	Hétszínvilág 4. o. (olvasókönyv)	286,- Ft
AP-5034	Hétszínvilág munkafüzet 4. o. (olvasáshoz)	110,- Ft
AP-5014	Nyelvtan – helyesírás munkatankönyv 4. o.	198,- Ft
AP-5044	Fogalmazás munkafüzet 4. o.	110,- Ft
AP-5004	Az én matematikám 4. o.	220,- Ft
AP-5304	Környezetismeret – környezetvédelem 4. o.	242,- Ft

olyan tevékenységet végezzenek, amellyel érzelmileg is azonosulni tudnak. Ugyancsak új tankönyv lesz az 1. osztályos *Környezetismeret-környezetvédelem*. Az idegennyelvi tankönyvek-nél a szóbeliség lesz a fontos olyan beszédhelyzetek által, amelyek közel állnak a gyerekek életkorához. Munkatankönyv jellegük lehetővé teszik az írásbeliség elsajátítását is.

*

Az 1994–95-ös tanévre szóló – a kiadóval, a megrendeléssel kapcsolatos – tudnivalók közül a fontosabbak:

Minden megrendelést a kiadóhoz kell eljuttatni, kivéve, ha a területi képviselőnél, tankönyvterjesztőnél rendelik meg. (A kiadó címe: Apáczai Kiadó, 9500 Celldömölk, Gábor Áron u. 7.)

Minden rendelést visszaigazolni, ám csak a határidőre beérkezetteknél garantálják a teljes példányszám küldését

(amire egyébként ebben az esetben is törekednek).

Májusban szállítják a már korábban is megjelenteket, s augusztusban az újakat. A kért példányszám pontosságát azzal is segítik, hogy minden csomagot készítő dolgozójuk egy névvel ellátott levélkét tesz a csomagba, vagyis a nevet adja a munkájához. (A reklamációt ez alapján könnyen ki tudják vizsgálni.)

Az Apáczai Kiadó intenzív munkáját bizonyítja, hogy a következő tanévre már az általános iskola mind a 8 osztálya minden tantárgyához készítenek tankönyvet. A kiadó és az iskolák, a pedagógusok közötti jó kapcsolatot azzal is segítik, hogy az eladott könyvek árának 10%-át jutalékként adják a terjesztőknek.

A kiadó szívesen vállal tankönyvbemutatókat, ha az iskola legalább 100–150 fős hallgatóságot biztosít. (A bemutatóért semmilyen térítést nem kérnek.)

(A kiadó tájékoztatói alapján, T. J.)

hivatalos rangra emelkedtek. E könyvek antológia jellegűek, csak verseket és prózai szemelvényeket tartalmaznak, a feladatokat az Irodalom munkafüzetek dolgozzák fel. Ezzel is könnyítik az irodalomtanárok munkáját.

– Az *Első angolkönyvem* és az *Első németkönyvem* című tankönyveket az általános iskola első és második osztályainak ajánlják, de használható a harmadikban is, ha ekkor kezdik tanulni a nyelvet. (A következő tanévtől már hangkazettát is adnak ezekhez, s folytatásként megjelenik a második kötet.)

Az újabb alsó tagozatos tankönyveink közül az *Ének-zene*-ben mind a négy évfolyamban 80%-ban a gyerekek számára kedves játékdal, népdal, gyerek- és műdal szerepel, 20%-ban pedig zeneelméletet tartalmaz.

A teljességre törekvés érdekében új technika tankönyveket jelentetnek meg, s ezek egységes szemléletűek lesznek. Céljuk az, hogy a gyerekek életkoruknak, érdeklődésüknek megfelelő anyagokkal és munkafolyamatokkal foglalkozzanak, s

A Calibra Kiadó alig néhány évvel ezelőtt kezdte meg a tankönyvek és a tanítást-tanulást segítő könyvek kiadását és forgalmazását, s máris nevet szerzett a pedagógusok körében. *Kiadványaik változatos témája, tartalmi színvonala és a kivitel egyaránt segítő népszerűségüknek.*

Dinamikus marketingmunkájuk eredményeként *több, mint százféle kiadványt jelentetnek meg, s a visszajelzések azt is igazolják, ezek jól segítik a tanulók és a tanítók, tanárok munkáját.*

1993-tól megtartva eredeti, legfontosabb tevékenységüket, a könyvkiadást, *diákutaztatással egészítették ki kínálatukat.* Céljuk – a mai lehetőségekhez mérten – a diákok és a pedagógusok számára is elérhető áron szervezni bel- és külföldi utakat.

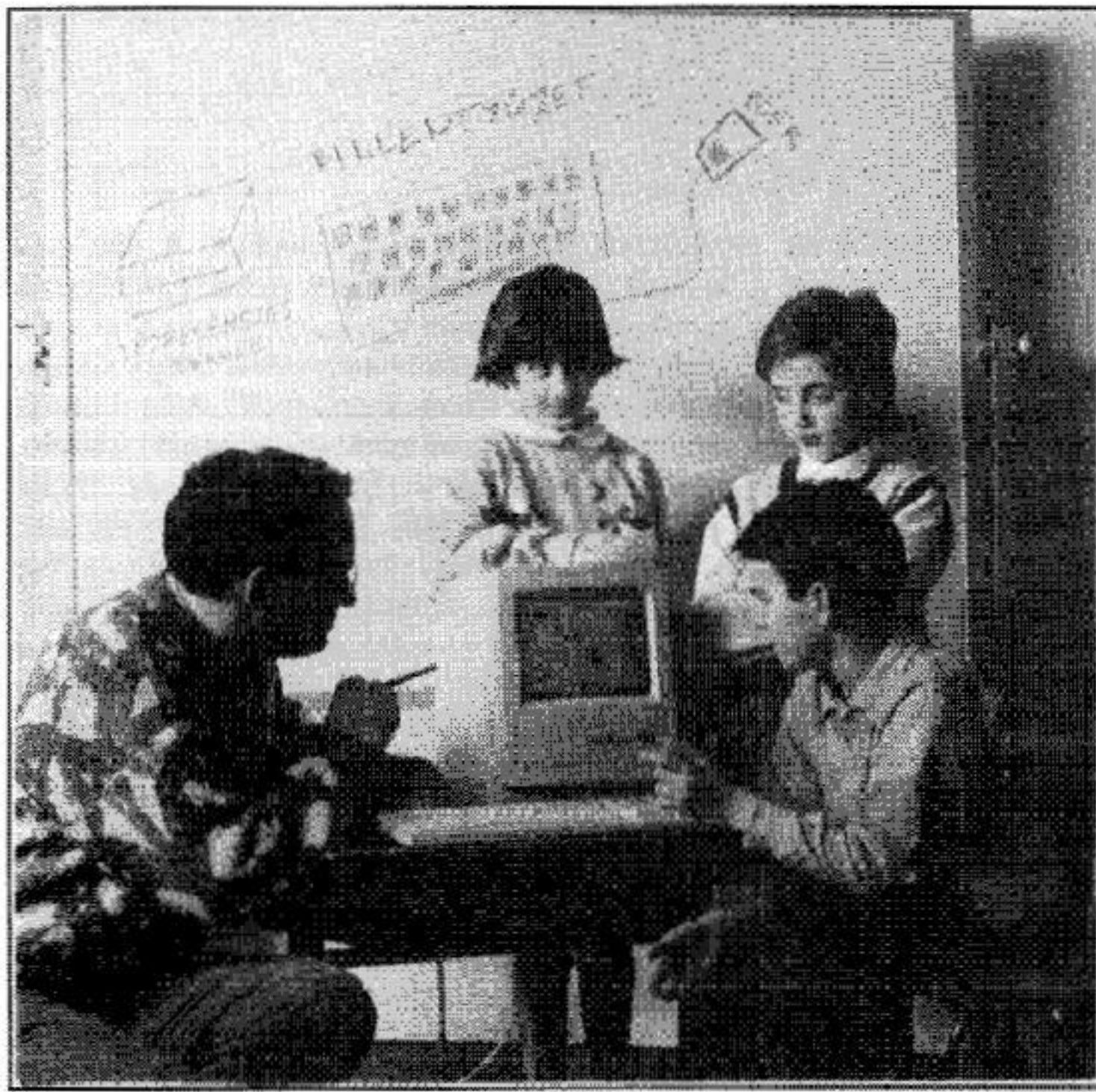
A Calibra megpályázta és *elnyerte az Apple Computer Inc. oktatási márkakereskedője címet.* Ez azt jelenti, hogy a cég Machintos gépei kedvező feltételekkel (oktatási intézményeknek a piaci árnál alacsonyabban) a kiadónál megvásárolhatók. Ezek a számítógépek elsősorban azzal emelkednek ki a hagyományos személyi számítógépek közül, hogy nagyon könnyen kezelhető, magyar nyelvű, grafikus operációs rendszerrel és programokkal rendelkeznek. A természettudományoktól a nyelvoktatásig, a történelemtől a zeneoktatásig *bármely tantárgyhoz több száz program közül választhatnak, amelyek hamarosan magyar nyelven is megvásárolhatók lesznek.* Bár a pedagógusok oktatási tapasztalatát és gyakorlatát

semmilyen program nem helyettesítheti, de vannak a tananyagban olyan kritikus részletei, amelyek megtanítása és begyakoroltatása a hagyományos „tábla-kréta” módszerrel túl sok időt és fáradságot igényel, vagy pedig egyáltalán nem oldható meg. (A sok száz, multimédia alapú – képet, hangot, videót is tartalmazó – interaktív oktatási CD különlegesen hatékony oktatási eszköz. A Macintosh-ok jól együttműködnek a hagyományos, DOS alapú személyi számítógépekkel, és így a jelenlegi oktatási rendszer részévé válhatnak.)

Foglalkoznak *szakmai lapok* kiadásával is. Legismertebb periodikájuk az *Új Katedra* című, tanévenként tíz alkalommal megjelenő folyóiratuk. Ebben pedagógusok, szülők, diákok szólnak pedagógusokhoz, szülőkhöz, diákokhoz gondjaikról, újító szándékaikról, mindennapi tapasztalataikról; gyerekekről, tanárról, tanulásról, iskoláról, szórakozásról, családról, ünnepnapokról, hétköznapokról. Tájékozódhatnak a közoktatás híreiről, oktatási elképzelésekről, tankönyvekről, oktatási rendezvényekről. Riportok, hirdetések, könyvismertetések, fotók, karikatúrák, gyermekrajzok színesítik az Új Katedrát.

10–16 éves gyerekek számára készül az *Észkerék* című matematikai folyóirat, amelyben érdekes feladatok, rejtvények, kisebb matematikai témájú cikkek találhatóak. A matematika iránt érdeklődő felnőttek, főiskolai és egyetemi hallgatók lapozgathatják a *Matematikatanár-képzés, –továbbképzés* címmel megjelenő szakmai folyóiratukat.

A Calibra jelenti meg az *Értékközvetítő és képességfejlesztő program* (ÉKP) 4. osztályos tankönyveket, s több más, e programhoz kapcsolódó tankönyvet is. Új sorozatuk a *Mesterségek* címet viseli. Ennek kötetében a régi, hagyományos mesterségek közül többnyire olyanokat igyekeznek bemutatni, amelyeket valaha sok ember ismert, gyakorolt, amelyek nélkül az élet elképzelhetetlen lett volna, és amelyek anyagait a természet közvetlenül nyújtja. A több ezer év tapasztalatait összesűrítő mesterségek rövid történetének ismertetése után a munkafogások, -módszerek alapos bemutatása olvasható, amely biztatás is az alkotómunkára.

A kiadó címe: 1032 Budapest, Kiscelli u. 16. Tel.: 188-4061, 188-4072. Fax: 188-4237.

(A kiadó tájékoztatói alapján: T. J.)

VIDEÓFILM-AJÁNLAT

a) BIOLÓGIA	Ára (Ft)
Az ember fejlődése és növekedése (19 p)	875,-
Az ember származása (16 p)	800,-
Korallország (10 p)	650,-
Szent-Györgyi Albert I-III. (71 p)	1565,-
Planáriák biológiája I-II. (31 p)	1175,-
b) FÖLDRAJZ	
Afrikai képek (11 p)	675,-
Afrika lakói (9 p)	625,-
Bakony és Vértes vidéke (21 p)	925,-
Bükk Nemzeti Park (16 p)	800,-
A Bükk élővilága (22 p)	950,-
A csillagok életútja (15 p)	775,-
Földrengések (11 p)	675,-
A jég munkája (8 p)	600,-
A Kiskunsági Nemzeti Park (2 p)	950,-
A Körösök vidéke (20 p)	900,-
A levegő szennyeződései (13 p)	725,-
A legforróbb földrész (11 p)	765,-

Megrendelhető: ECHO PR Kft.
8200 Veszprém, Pf.: 201

Tisztelt

Iskolakönyvtáros Asszony/Úr!

A Bouvard & Pécuchet és a Print Trade Kiadó egy – a nyelvtanulást játszva-énekelve megszerrettető, szívet-fület többé nem eresztő – könyv- és kazettasorozat első két darabját szeretné szíves figyelmébe ajánlani:

SING A SONG OF SIXPENCE

és

BRÜDERCHEN, KOMM TANZ MIT MIR

című kiadványainkat az iskola diákjai, tanárai és az iskolai könyvtár 20% kedvezménnyel, egységesen 699 Ft/könyv és kazetta áron vásárolhatják meg.

(A könyvek és kazetták eltérő áfatartalma és a kiadások közötti időkülönbség miatt az angol csomag bolti ára: 846 Ft, a németé: 852 Ft.)

Szeretnénk, ha minél több gyerekhez – és felnőtthöz – eljutnának ezek a könyvek és kazetták. Tisztelettel kérjük, legyen a segítségünkre a gyerekek, szülők és tanárok tájékoztatásában. Ha az iskolában sikerül valamelyik kiadványból

10-nél több

megrendelést összegyűjteni, a szervezőnek egy tiszteletpéldányt ajánlunk fel.

A csomagokat – az Uni-Lajh Könyvszolgálat útján – az iskola címére küldjük, utánvétellel,

10-nél több

megrendelés esetén a postaköltséget a kiadó vállalja.

Figyelmét tisztelettel köszöni, megrendelésüket – telefonon, faxon vagy levélben – szívesen várja:

László Rózsa menedzser
Print Trade Kiadó – 1656 Budapest, Pf. 101.
Telefon/fax: 173-64-46

MÉDIAPEDAGÓGIA

■ címmel jelent meg a közelmúltban Nagy Andor tanulmánya. A cím sokatmondó és megtevesztő. A bevezetőben a szerző szerénynek nevezett dolgozatát ugyan leszűkíti a televízióra, és mint írja, könyve „*azt a célt szolgálja, hogy bemutassa a televíziónak mint médianak a szerepét és alkalmazásának a lehetőségeit a családi nevelésben és az iskolában végzett pedagógiai tevékenységben*”. A médianak a leszűkítése a televízióra is olyan óriási feladat elé állítja a szerzőt, amit az adott 200 oldalon lehetetlen megoldani. Rátételezve a tartalomjegyzékre, a *távolbalátás* történetének a felvázolásával indul a kötet. Tárgyalja a televízió legfontosabbnak vélt szerepeit, úgymint a televízió az ismeretek forrása, a televízió motivál, tájékoztat, szórakoztat.

Az ezután következő fejezet viseli a kötetnek is megadott *médiapedagógia* címet. Alig három oldalban (!) foglalja össze a tanulságot. Ebből idézem: „*a médiatan, mint új diszciplína, a jövőben beépül az óvodai neveléstől a felsőoktatásig a nevelés-oktatás, a neveléstudomány rendszerébe*”.

Ezután azt várna az olvasó, a gyakorló pedagógus, hogy a szerző megismertet az új *médiatan*, ebben az esetben a televízió alapvető pedagógiai elemeivel, módszereivel. Nemez történt. A családi funkciók leírása után az Iskolatelevízióról, annak funkcióiról olvashatunk. A következő fejezetekben említi a szerző néhány módszert a televízióval kombinált tanítási óra sajátosságaihoz a pedagógus, ill. a tanuló felkészüléséről. Ám a 10–15 oldal kevés a részletes kifejtésre, csak *általános* megállapítások elmondására alkalmas.

Egyet kell értenünk a szerzővel abban, hogy napjaink tanulói fűsége hozzácsokolt az audiovizuális ingerekhez, és az új pedagógiában egyre nagyobb teret kell kapnia a *médiapedagógiának* s ez a három legfontosabb eszközre épül, úgymint: a televízió–videó–számítógép. Ez a három eszköz „*akár forradalmasíthatja a pedagógiát*”. Ez a megállapítás az 1960–70-es évektől ismert a magyar pedagógiában. Kár, hogy az azóta eltelt néhány évtized eredményei az utóbbi években, talán az OOK „privatizálása” nyomán egy kicsit feledésbe merültek. A jelen kötet kiadása talán azt is jelzi, hogy a néhány éves hallgatás után újra előkerül és fejlődésnek indul az oktatástechnológia, vagy ahogy a szerző nevezi, a *médiapedagógia*. (Nagy Andor: *Médiapedagógia*. Pécs: Seneca K. 1993. 199 p.)

*

Az előbb ismertetett *Médiapedagógia* című mű szerzője adta egyik fejezetcímének, hogy „*Tanuljunk televízióul*”. A tanulást sajnos leszűkítette a helyes műsorválasztásra. Pedig a televízió „*olvasásának*” legfontosabb ismerete a vizuális-esztétikai nevelésről szól a Sipos Endre által szerkesztett kötet. A gyűjtemény kilenc tanulmányt tartalmaz. A könyv alcíme: *tantervek, programok, feladatrendszerek* s ezért a tanulmányok néhány elvi kérdés után a különböző tanintézetekben gyakorlatilag kipróbált módszereket közölnek. A vizuális nevelést elsősorban a rajz, festészet, művészettörténet, a természetben fellelhető környezet (építészet, növények stb.) vizuális-esztétikai elemzésére, a

látottak „*megméretésére*” irányítja. De senki sem tagadhatja, hogy ezen az úton megszerzett látásképesség az alapja a képes médiumok: álló, mozgóképek, konkrétan a film, videó, televízió által továbbított információk megértésének.

Dicséretes tehát az a törekvés, hogy a vizuális-esztétikai nevelést fontosnak tartott tanintézetekben folyó kísérletek tanterveinek, programjainak egy részét e kötetben közzétették. A tanulmányokban található 6 éves kortól a 18 évesig bezárólag alkalmazott feladatokat. Bár a tanulmányok két évvel ezelőtt íródtak, ma is igaz a szerkesztő bevezetőjének e mondata: „*a jelenlegi oktatási rendszert az átmenetiség jellemzi*”. Ebben az átmenetiségben egyre több intézmény próbál saját képére, a helyi adottságokra épülő tantervet megalkotni. Ma már erre hivatalosan is lehetőség van. Ezekhez, a saját tantervekhez nyújthat segítséget ez a kötet, melyben az ország néhány kezdeményező iskolájában folyó kísérletek tapasztalatai, a használt tantervek, programok kaptak publicitást. A nyitottság, a tenniakarás, a jobbra törekvés jellemzi ezeket az iskolákat, tantestületeket s ezért illő, hogy párat név szerint is megemlítsünk. A budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Iskola, a Kempelen Farkas 8 osztályos kísérleti gimnázium, a „Génius” Magániskola – Budapest, a Képességfejlesztő Iskola – Törökbálint. (A vizuális-esztétikai nevelés lehetőségei: Tantervek, programok, feladatrendszerek. Bp.: Magyar Kémikusok Egyesülete. 1992. 333 p.)

Tóth Dezső

NEVELÉS, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

■ „*Lélektől lélelig*”, ezzel a mottóval indul az a kötet, mely a nevelésről szól és a *Karakterfejlesztés* címet viseli. A karakter *jelleget és jellemet* jelent, szögezi le a szerző az első sorokban. A bevezetőből azt is megtudjuk, hogy az első két fejezet összefoglalója annak, amit a tudomány a nevelésről, a tudatos személyiségfejlesztésről eddig megállapított.

A következő nyolc pedig a gyakorlati, a mindennapi teendőkre koncentrál. A recenzens éppoly nehéz helyzetben van mint a szerző. A szerző ugyanis alig 40 oldalon szeretné a több évezredes nevelés *elméletét* összefoglalni, a recenzensnek pedig egy oldal áll rendelkezésére ahhoz, hogy felkeltse a potenciális olvasók érdeklődését. (Azt hiszem, mindkét feladat lehetetlen.)

A címből meghatározva a tárgyalás menetét, a szerző a már ismert négy alapvető személyiségcsoportot tárgyalja: vagyis a *kolerikus*, a *szangvinikus*, a *melankolikus*, a *flegmatikus* csoportokat, majd ezek kombinációit mutatja be szövegben és táblázatban. A szerző hangsúlyozza, hogy „*minden gyermek már születésekor különböző, sokféle tulajdonság más-más keveréke*”. Ezekből a kategóriákból kell kialakítani a *személyiség helyes keverékét*. Az alakításnak egyik segítője a *motiváció*. Erről szól a második fejezet. A *motivációkat* is csoportosítja a szerző, ezek: az *érzelmi-szociális*, az *értelmi-aktív*, az *erkölcsi-önintegratív* motívumok csoportja. Mindegyik egy-egy sajátos utat jelent. Ezeket a motívumokat elemzi a következő oldalakon, és az említett *motivációs ténye-*

zőket táblázatba is rendszerezte. A részletes kifejtés iránt érdeklődőket a szerző egy régebbi tanulmányához irányítja.

A gyakorlati élet tennivalóit tárgyaló nagyobb részben ilyen címek találhatók: *A jövőbemutató hagyományok*, *A szeretet öröme*, *Együtt és egyedül* stb. Szó van még a hatékony tanulás, az érdeklődés, az akarat és jellem fejlesztéséről, a becsületes életre nevelés kérdéseiről. Örömmel olvastam a szerző megállapítását arról, hogy a tudásszomja kielégítésének a könyv kiváló eszköze, kár, hogy a megállapításon túl ennél többet nem olvashatunk róla a kötetben.

A nevelés gyakorlati teendőit tárgyaló részekben sok az ismert általánosítás, újdonságot talán csak az jelent az olvasónak, hogy minden fejezetben ismert szerzőktől – írók, költők, tudósok, közéleti emberek – hoz idézeteket. (Kozéki Béla: *Karakterfejlesztés*. Székesfehérvár: Fejér Megyei Pedagógiai Intézet.) T. D.

365 ÁLLATMESE

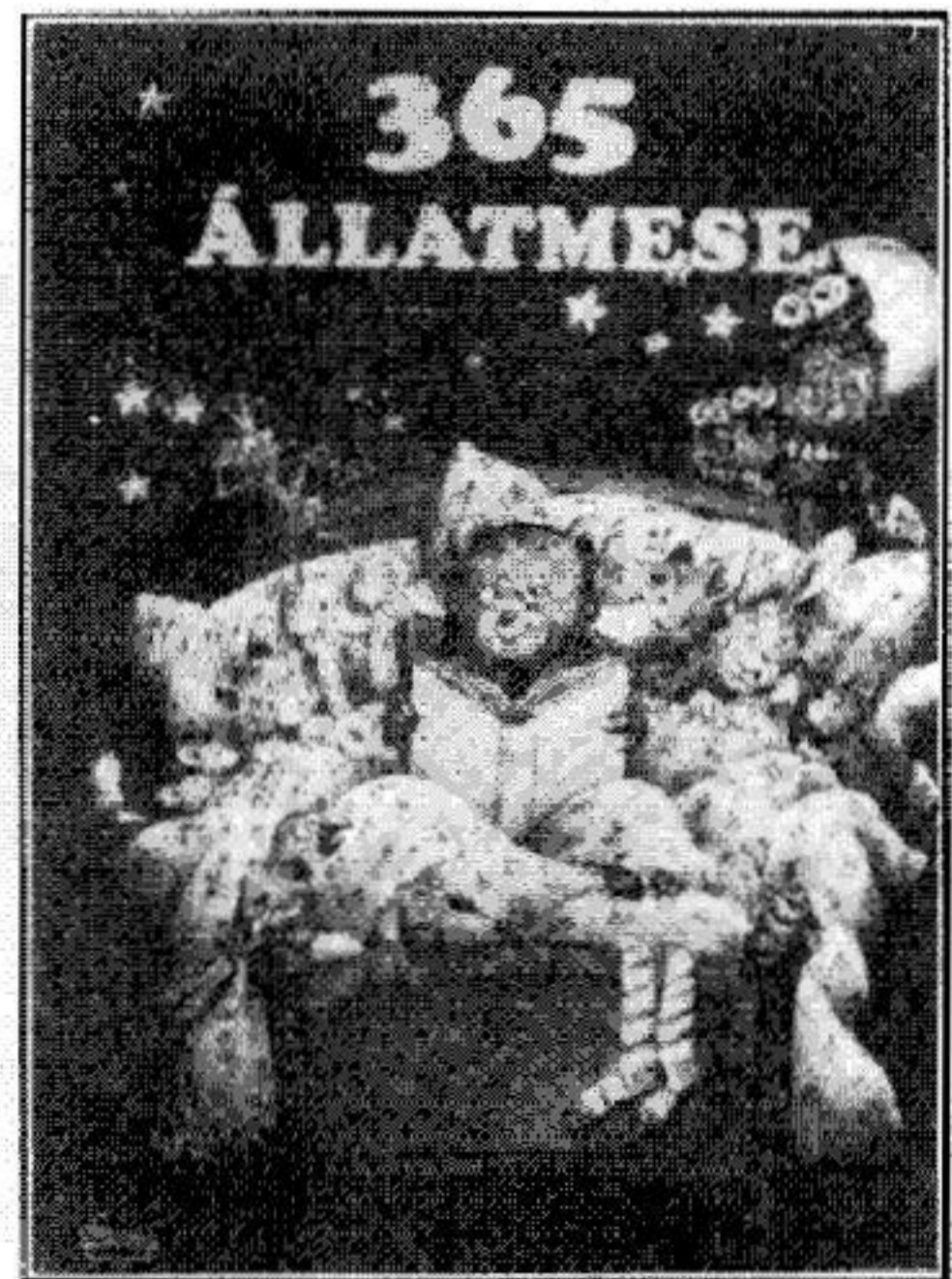
■ Írta: Helgard Corlik-buhtz. Rajzolta: Gerlinde Keller. Kiadta a Fix+3 Kft. A könyv Németországban készült 1993-ban. A „Napsugar könyvek” egyik szép darabja.

Tetszetős küllemű, már a címlap is megkapó. A nyugodalmasság, jó pihenést, szép álmokat ígérő jelenet összhangban van a tartalommal: Mackó mama mesél az öt körülvevő állatoknak, a nyuszinak, rókának, csigának, békának, a kis katicabogárnak, de érdeklődéssel hallgatja a lompos fülű kutya és az okos bagoly is.

Miről szólnak a mesék?

Újszülött Breki-Hoppéknál: „*Békapapa elmesélte a gyerekeknek, hogy hamarosan kisbabák lesznek. ... – Jaj, de furcsák! Hiszen nincs is lábuk, amivel ugorjanak!*” A kisgyerekek körében tudunk-e személetesebb figyelemfelhívással élni?

Verébszomszédság. Mi sugárzik a meséből? Erkölcsi nevelés 17 rövid sorban. Nem nyúlok más dolgához, azt a magam javára nem használ-

lom fel. A verébcsaládok esetében a szél, a természet oldja meg a problémát. Nevezhetjük elmaradhatatlan igazságtételnek is.

A mesék kis terjedelműek. Ez nem azt jelenti, hogy csak egészen kicsiknek szól. Rohanó világunkban a kisiskolások ideje is véges, szokásaik ehhez a rohanó világhoz alkalmazkodtak. Egy-egy ilyen rövid mesére azért futja! Még kedvet is kapnak a színes alapon, kedves állatfigurákkal tarkított könyv olvasására. Az olvasóvá nevelés mellett a másik értéke, hogy mind kis terjedelmű, le lehet fénymásolni, felolvasni, motiváláshoz tanórán felhasználni...

E rövid kis mesék a nevelés szinte minden területéről hoznak példát.

Olvashatunk a sünről, aki nem véti el az illemt, nem eszik útközben, hazaviszi táplálékát. Az idősök nehezen boldogulnak mindennapjaikban, segítségre szorúlnak. Még a barikának is nagyon sokat jelent az anya meséje. A gyerekes csíny megbocsátható, de Röfi és Turcsi esetéből kiolvashatjuk, hogy abban is mértéket kell tartani. Strabanc Frici és társai, a hangyagyerekek próbálkozó kedvü engedelmessége zűrzavarhoz vezetett. Ki ne tapasztalt volna ilyen esetet saját közösségében?

Ez csak néhány mese, de 365 hasonló van a könyvben!

Ára 550 forint. Könyvárusi forgalomban vásárolható meg.

Bontó Józsefné

Az iskola értékorientációja

■ Mindnyájan tudjuk, hogy a társadalmi méretű kutatások eredménye többéves munka után összegezhető és még újabb év, évek múlva jelenik meg könyvben, s juthat el az olvasóhoz. Természetes tehát, hogy az 1993-ban megjelent művek témáinak kutatása a „rendszerátalakítás” előtt megkezdődött. Ezt azért kell megje-

gyezni, mert a mostani értékek tartalma némileg más, mint akár évtizeddel ezelőtt.

Tudják ezt az alább ismertető kötet kutatói, szerzői s ezt jelzik is a bevezetőben. A négy szerző tanulmányát közreadó *Érték – iskola – család* című gyűjtemény sok olyan információt nyújt az olvasóknak, melyek a mai rendszerben is aktuálisak, sőt, a kialakuló új közoktatási rendszer kiépítéséhez is alapvető megállapításokat tartalmaznak.

A szerzők kutatási céljuknak tekintették, „... hogy feltárjanak néhány fontos összefüggést az iskolai értékorientációs folyamatok és a fiatalok értékvilága közötti viszonyokról”.

Boros László szerkesztőírt néhány megjegyzést a bevezetőben az előbb említett témához, majd a család és iskola összefüggéseit tárgyalja. Foglalkozik az elmúlt évek társadalmának helyzetével, benne a képzés és kultúra kapcsolatával. Kezdi azzal, hogy az ifjúkor igen nagy felületen tapad az iskolához, s megemlíti azt a negatív tendenciát, hogy „minden évjárat közel 30%-a szakképzetlenül lép ki a munkaerő-piacra”. A következményeit a mai társadalomban mindenki érezheti. A közművelődésről szólva leírja, hogy a szellemi újratermelésben a minőséget a könyvtárak is nagyban őrzik, de felteszi a kérdést: kinek? Ugyanis „a fiatalok és gyerekek egyre szűkülő elitje fogyasztja” a könyvekben található műveltséget.

Felsorolja az okokat is.

Külön fejezetben tárgyalja az értékorientációs folyamatok megjelenését a családban és az iskolában.

Újszerű az a megközelítés, amikor az általunk megszokott – munkás, paraszt, értelmiségi, heterogén – felosztás helyett más családípusokat említ, úgymint: a *felhalmozó*, a *vállalkozó*, a *tudásra és tanulásra orientálódó*, a *halmozottan hátrányos helyzetű* kategóriákat.

A következő tanulmány a diákéletmódot veszi nagyító alá. A szerző a több évtizedes múlttal rendelkező kutatások eredményeire támaszkodva állította össze dolgozatát. 38 táblázat és

a hozzáfűzött megállapítások sok-sok információt nyújtanak a mai közoktatás-politikusoknak is.

Fazekas Csongor a diákok időmérlegéről közöl adatokat. Megszívlelendő az önképzésről szóló adatsor, a 8 általánossal rendelkező apák gyermekeinél a felső fokú végzettségű apák gyermekei közel háromszor többen vesznek részt önképzésben.

Végezetül az ifjúság és a politikai kultúra vizsgálatáról olvashatunk egy tanulmányt, mely a JATE szociológiai tanszéke 1989. évi vizsgálatán alapul. Valószínű, ha a közeli években megismétlik a felmérést, más eredményeket kaphatnak, viszont rögzít egy állapotot a rendszerváltás kezdetéről. (*Értékek – iskola – család*. Szerk. Boros László. Bp.: Akadémia, 1993. 193 p. Közoktatási kutatások sorozat.)

Tóth Dezső

■ Az 1993 augusztusában megjelentetett *KORSZERŰ ISKOLAVEZETÉS* című könyv után a RAABE KIADÓ gyakorló pedagógusok számára készíti az oktató-nevelő munkát segítő, aktuális információkat tartalmazó tanári-osztályfőnöki kézikönyvet

TANÁRI LÉTKÉRDÉSEK címmel

A könyv gyakorlatias hangvételű, az iskolai hétköznapi problémáit közelíti nem az elméletek, hanem a napi pedagógiai gyakorlat szemzőgéből.

Célja: A hiány pótlása, a pedagógusok számára fontos és munkájukat segítő információk egy helyen történő megtalálása, rendszeres információ-szolgáltatás a változásokról, azok folyamatos figyelemmel kísérése.

Tartalma: Az oktató-nevelő munkában új pedagógiai, metodikai módszerek, pszichológiai háttérismeretek. Átfogó kép a magyar oktatás szerkezetéről, kutatási eredmények. A pedagógus személyisége, feladatok a tanítási órán kívül. A jogi háttér (közoktatási, közalkalmazotti törvény, NAT) pedagógusokra vonatkozó része, szervezési és pénzügyi kérdések.

A kötet kiemelten foglalkozik az osztályfőnök feladataival, ehhez konkrét segítséget ad az információs fejezetben. Ez utóbbiban megtalálhatók a közoktatásban fontos intézmények címei is.

A cserelapos szerkezet segítségével az elavult információt tartalmazó lapok kiemelhetők, az újak könnyen befűzhetők. A tematika széleskörű meghatározása lehetővé teszi, hogy a gyakorló felhasználóval a kiadó és a szerkesztők rendszeres kapcsolatot építsenek ki, kéréseiket, témajavaslatukat a kiegészítő kötetek szerkesztésénél figyelembe vegyék.

Az alapmű (kb. 400 oldal) ára 2480 Ft+áfa+postaköltség. A 80-120 oldalas kiegészítő, aktualizáló kötetek évente 4-5 alkalommal jelennek meg, várhatóan 9,60 Ft+áfa/oldal egységáron. A megrendelő a kiegészítő köteteket automatikusan megkapja. (Az előfizetés minden év december 31-ig érvényes, és meghosszabbodik, ha az előfizető a megrendelést az adott év november 15-ig le nem mondja.)

Egy iskola könyvgyűjtési akciója a moldvaiakért

A nyolcvanas évek elejétől járok Erdélybe – ha tehetem –, évente többször is: nem holmi ügyeskedések végett, sem a rokonok miatt (bár némelyikkel rokoniak a szálak), hanem a megismert emberek élménye miatt. Az előző évtizedben sokadmagammal – mintha ide jártunk volna „új borzongásokért” is Ady Párizsa helyett, hiszen a kelet-közép-európai létezés vonata e régió vakvágányain vesztegelt, a természetes csatlakozások fájó hiányaival lelkeinkben.

A hivatalos Magyarország alatt leszorítva lüktetett egy virtuális haza képe tudatomban, melynek lakói szüntelenül élik a folyamatot, mintegy felejtteni próbálják a majd két nemzedéknyi áramszünetet. A történelem mélyáramlásait erdélyi útjaim során véltem erősebben kihallani (tudom, nem divatos dolog ma ezt bevallani, de a tények makacs dolgok), ahol feketén-fehéren ütköztem és ütköztettek ideáimmal. A megismert konfliktusok megerősítették kételyeim, s egyre mélyebb és mélyebb borzongásokat ébresztettek bennem jövőnköt illetően.

Erdélyi útjaim során mintha kitágult volna a történelem visszafelé. Néhány évvel ezelőtt a csíkszenttamási templom tornyából a helyi kántor lelkesen magyarázta, hogy az előző templom a szemben levő dombon épülhetett – romjai ma is látszanak –, mert körös-körül utak vezetnek onnan még az Árpádkori időkben, amikor minden tíz falunak kötelezően kellett egy templomot építeni.

Ehhez fogható élmény a tavalyi nyáron ért a moldvai Pusztinán, ahol a házigazda időket, idősíkokat összemosott emlékezetében, amelyek szinte bibliai időknek idéztek bennem. Úgy beszélt ezer évről, mintha tegnap még Moldva minden nép szabadsága lett volna, s ma pedig a föld alá szorítottan él benne a magyar. Ezer év fájdalma lüktetett szavaiban, amelyből azonban kitörölhetetlenül sütött az egykor volt szabadság emléke. Ennél nagyobb hitvallást a kafernaumi százados szavaiból sem éreztem kicsendülni.

Később ott az udvaron, ahol beszélgettünk, a mottóul választott Szent Ferenc himnuszának dallama szállt fel csengő ajkakon. Mert aznap este, miként a nyári szünetben minden hétköznapon, néhány helybéli fiatal, akik 1990 nyarától, életük a történelem szerencsés pillanatában, tanulmányaikat különböző erdélyi középiskolákban kezdhették: ők elhatározták, hogy magyar betűvetésre tanítják az otthonmaradottakat.

Ebbe a varázslatba csöppentünk bele, s láttuk, hogy megfelelő könyvek nélkül folyik a tanítás-tanulás. Először a tanárok kezébe kellene adni a szükséges szakkönyveket, amelyekhez igen nehezen jutnak az erdélyi iskolákban is.

Egy erdélyieket, moldvaiakat eddig is támogató baráti kör elhatározta, hogy könyvgyűjtési akciót hirdet az Új Könyvpiac és az Iskolakönyvtáros hasábjain az Erdélyben tanuló moldvai diákok megsegítéséért.

A mellékelt lista a legszükségesebb kézikönyveket tartalmazza. Az esetleges adományokat az alábbi címre kérjük elküldeni:

**Tánésics Mihály Gimnázium könyvtára
1126 Budapest, Kiss János altbgy. u. 15.**

Köszönettel: *Tóth István Gábor*

1. A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára 1–3. kötet. (Akadémiai, Bp., 1976)
2. Új magyar tájszótár 1–3. kötet
3. Helyesírási tanácsadó szótár
4. Bakos Ferenc: Idegen szavak és kifejezések szótára
5. A magyar nyelv történeti nyelvtana
6. Fekete László: Magyar kiejtési szótár (Gondolat, Bp., 1992.)
7. A magyar nyelv értelmező szótára 1–7. kötet
8. A magyar helyesírás szabályai (11. kiadás)
9. Nyelvművelő kézikönyv 1–2. kötet
10. Kálmán Béla: A nevek világa
11. Ladó János: Magyar utónévkönyv
12. Magyar Értelmező Kéziszótár
13. Hatnyelvű szinkronszótár
14. Magyar életrajzi lexikon 1–2. + kieg. kötet
15. A magyar irodalom története 1–6. kötet
16. A magyar irodalom története 1945–1975.
17. Világirodalmi lexikon 1–15. kötet
18. Világirodalmi kisenciklopédia 1–2. kötet
19. Kortárs magyar írók kislexikona
20. Szerb Antal: A magyar irodalom története
21. Szerb Antal: A világirodalom története
22. Magyar szinonímaszótár
23. Szepes-Szerdahelyi: Verstan
24. A magyar irodalomtörténet bibliográfiája 1–6. kötet
25. Irodalom tankönyvek 1–8. oszt.
26. Irodalom tankönyvek gimn. 1–4. oszt.
27. Irodalmi szöveggyűjtemények gimn. 1–4. oszt.
28. Móra Ferenc: Zengő ABC
29. Biblia
30. Vallástörténeti kislexikon
31. Esztétikai kislexikon
32. Filozófiai kislexikon
33. Akadémiai kislexikon
34. Természettudományi kisenciklopédia 1–2. kötet
35. Révai Nagy Lexikona (bármely kötete)
36. Képes diáklexikon
37. Magyar néprajzi lexikon
38. Magyar történelmi fogalomtár 1–2. kötet
39. Magyar történeti kronológia 1–4. kötet
40. Egyetemes történeti kronológia 1–3. kötet
41. Országh László: Angol–magyar / Magyar–angol kézisztár
42. Halász Előd: Német–magyar / Magyar–német kézisztár
43. Gáldi László: Spanyol–magyar / Magyar–spanyol kézisztár
44. Gömörly Alajos: Latin–magyar / Magyar–latin kézisztár
45. Eckhardt Sándor: Francia–magyar / Magyar–francia kézisztár
46. Klasszikus magyar írók és költők művei
47. A világirodalom klasszikusai
48. Pedagógiai lexikon 1–4. kötet
49. Gyakorlati magyar nyelvtan

Harmadik évfolyamába lépett a számítástechnikai könyvek szemléje, a *Könyvkijelző*. Az ingyenes lapot a Műzsák Kiadó jelenteti meg. Az ezévi februári számban a Műzsák Kiadó történetével, valamint egy CD-ROM katalógus-összeállítással ismerkedhetnek az olvasók. Néhány kevésbé ismert kiadó pontos címadata közlésével segíti a könyvterjesztők által nem forgalmazott kötetek beszerzését. A közölt „boltlista” a helyi vásárláshoz nyújt segítséget.

*

Az Országos Közoktatási Szolgáltató Iroda június 21-én Budapesten *A könyvtárhasználati verseny tapasztalatai, a jövő évi verseny előkészítése* címmel tanácskozást szervez az eddigi zsűritagoknak, szakértőknek és a következő évi verseny előkészítői számára.

Augusztus 23-án Tatabányán előadásra és tapasztalatcserére kerül sor *Az iskolai könyvtár az oktatási törvényben, a NAT-ban, a követelményrendszerben, a helyi tantervekben* címmel. (A részvételi díj 500 Ft.) Jelentkezni lehet az OKSzi címén; 1399 Bp., Pf. 701/432.

*

A veszprémi Megyei Pedagógiai Intézet könyvtáros szaktanácsadója a következő szolgáltatásokat ajánlja a megye iskolai könyvtárai számára:

1. Könyvtárfejlesztéshez (forrásközponttá alakítás, a könyvtárhelyiség berendezése stb.) szaktanácsadás, információs anyag eljuttatása.

2. A könyvtári állomány felülvizsgálatához (selejtezés) szaktanácsadás, konkrét segítségnyújtás.

3. A szakképzetlen kollégák önképzéséhez: több alkalommal szakmai konzultációs lehetőség az iskolában.

4. A számítógépes állományfeltárás megkezdéséhez információk biztosítása, illetve a programok megismerésének szervezése.

5. Segítségadás pályázatok elkészítéséhez.

Az érdeklődő iskolák írásban juttassák el igényeiket az intézet címére. (8200 Veszprém, Vár u. 21.)

*

A veszprémi pedagógiai intézet a nem szakos iskolai könyvtárosok számára konzultációkat szervezett, amelynek anyagát *Ballér Endréné: Az iskolai könyvtárak c. 1984-ben megjelent kötet* szolgáltatta.

*

A Baranya Megyei Könyvtár középfokú könyvtáros-asszisztensképzést indít középiskolát végzettek számára. *Jelentkezni május 15-ig lehet a könyvtár címén* (7621 Pécs, Apáca u. 8.) Ugyanilyen képzést indít a salgótarjáni Balassi Bálint Könyvtár is. (3100, Kassai sor 2.)

*

Az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi Módszertani Központja 1994 őszétől *a következő szakképesítést adó tanfolyamokat* indítja:

humán-informatikus (másoddiplomás képzés); könyvtár-informatikus; könyvtáros-asszisztens; felsőfokú zenei könyvtárosi, gyermekkönyvtárosi, tájékoztató könyvtárosi, könyvtári rendszerszervezői szak.

Jelentkezni lehet május 15-ig a következő címen: OSZK Könyvtártudományi és Módszertani Központ oktatási osztály, 1827 Bp., Budavári Palota, F-épület.

*

Könyvtáros-tanáraink, iskolai könyvtáraink figyelmébe ajánljuk az OSZK Könyvtártudományi és Módszertani Központ által kiadott *Könyvtári Levelezőlap* című havi folyóiratot. Bemutatja a nagyobb könyvtárak új vezetőit, ismerteti ezek terveit, a Műhely-, a Napló-, a Számítógépes oldalaink és a Köz-hírré tételük-Postánkból rovatokban számos tájékoztató, közérdekű információ, valamint hirdetések olvashatók. Az éves előfizetési díj 605 Ft.

*

Egerben július 4-7. között rendezik meg az anyanyelvi oktatási napokat. E továbbképzésre ezúttal is várják az általános iskolák, a szakmunkásképzők, a szakközépiskolák és a gimnáziumok tanárait.

A konferencia témája: Anyanyelvi nevelés - Embernevelés.

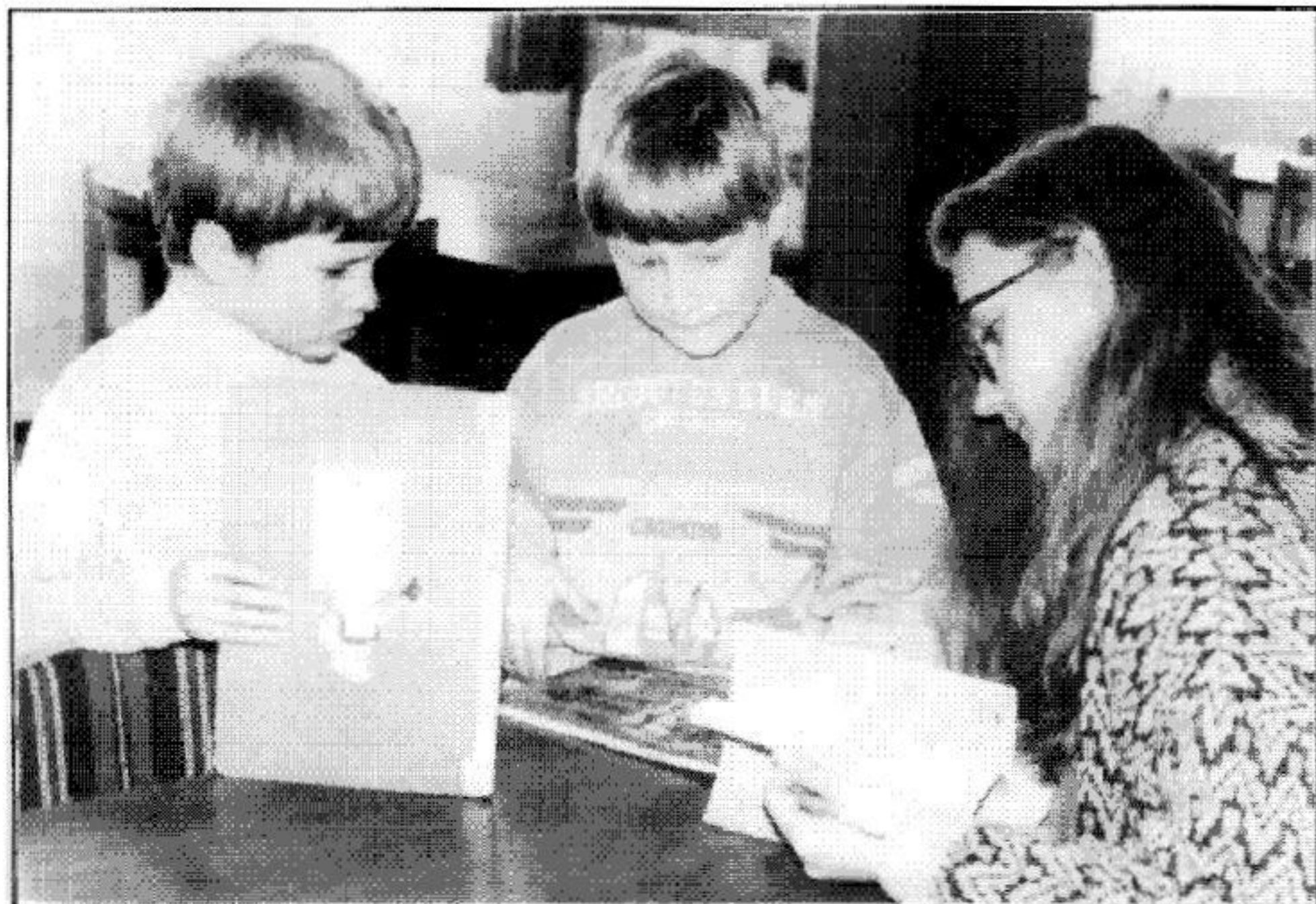
Az egyes témák előadói egyetemi és főiskolai oktatók, tudományos kutatók, gyakorló tanárok lesznek. A programot tankönyvszerzőkkel, nyelvészeti folyóiratok szerkesztőivel folytatott beszélgetés egészíti ki.

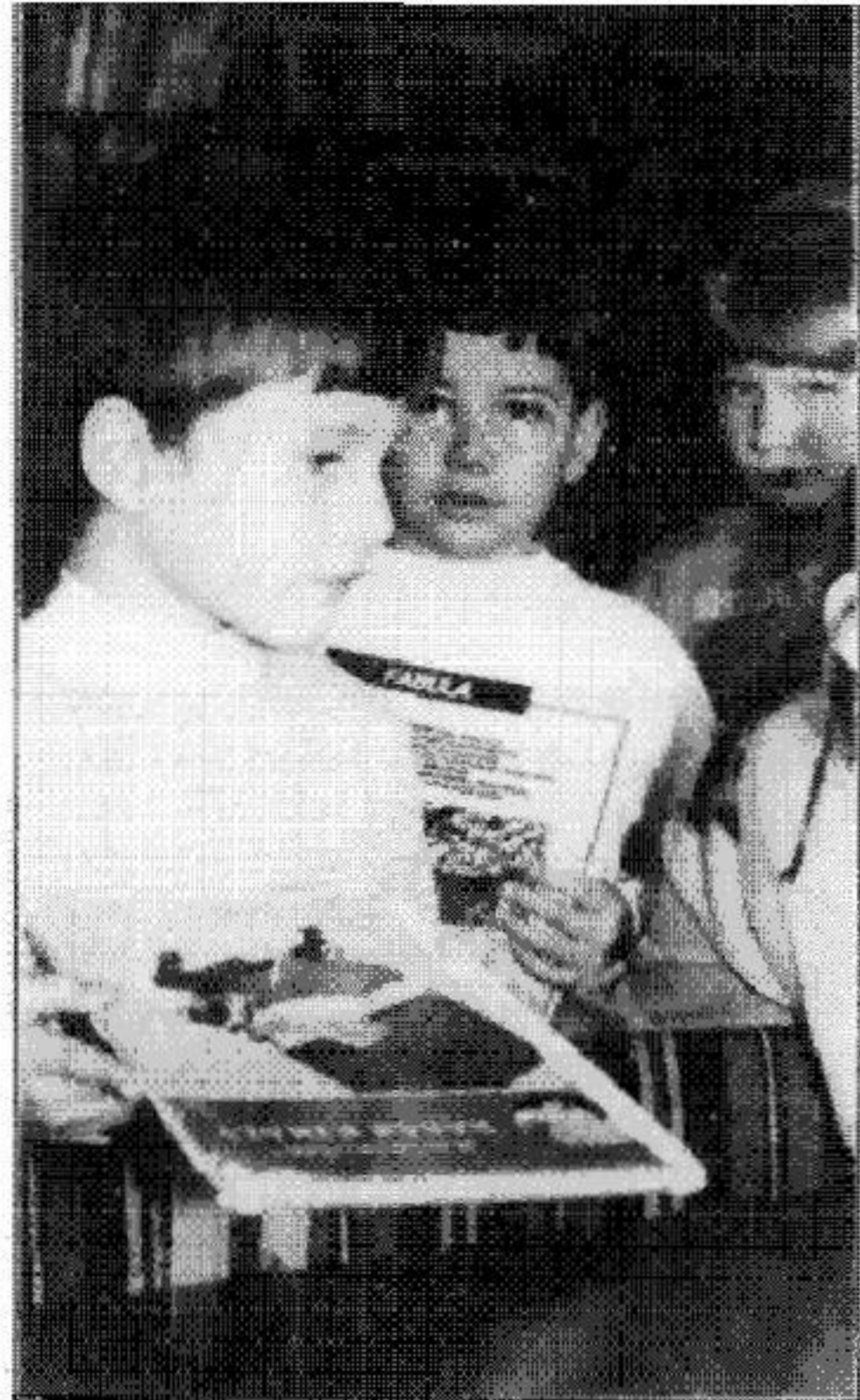
A rendezők az igényeknek megfelelően biztosítanak szállást, étkezést, valamint részvételi lehetőséget a fogadáson. A konferencia egyéb költségeire 600 Ft-ot kell fizetni. (A résztvevők ingyenesen kapják meg a konferencia anyagát tartalmazó kötetet.)

Jelentkezési cím: Vargáné dr. Raisz Rózsa tanszékvezető főiskolai tanár, 3301 Eger, Eszterházy tér 1.

*

Negyedik évfolyamába lépett az *Új KönyvPiac* című ingyenes kereskedelmi és információs újság, amelyet a Lffer-ton és Tsa Bt. jelentet meg. A havonkénti periodika *rovatai:* Új könyvpiac, Könyvkaleidoszkóp, amelyekben kiadók, könyvek, könyvesboltok, nagykereskedések hirdetései, információi találhatóak. A szöveges tájékoztatók mellett

a kisebb kiadók kötetének bibliográfiai adatai segítséget adhatnak a kevésbé reklámozott, ám szükséges kiadványok beszerzéséhez.

A lapot könyvtárosaink figyelmébe ajánljuk.

*

Április 23. és 26. között a Budapesti Kongresszusi Központ lesz a színhelye az *I. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválnak*, amelyet a frankfurti könyvvásárt szervező igazgatósággal együtt a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése szervez.

E nagy bemutatón a hazaiakon kívül ott lesznek a határon túli magyar könyves cégek, a közép-kelet-európai térség könyvkiadói, könyvkereskedői, nyomdái. Több, mint négyszáz cég jelezte részvételi szándékát, köztük a magyar könyvpiac 80 legfontosabb szereplője.

A programok sorában kiemelkedő jelentőségű lesz *A könyvkiadás és a szerzői jog* című tanácskozás, s a látogatók találkozhatnak több híres külföldi íróval. Lehetőség lesz arra, hogy a kiállított könyveket bárki megvásárolhassa.

A fesztivált április 22-én Mádl Ferenc művelődési és közoktatási miniszter, valamint Frankfurt és Budapest polgármesterei nyitják meg.

*

A *II. Könyves Vándorgyűlést* június 24-25-én Siófokon rendezik meg. Szervezője a Hatágú Síp Alapítvány. (1033 Bp., Váci út 100. Tel.: 140-3728) A részvételi díj (szállás+4 étkezés) 1600 Ft.

*

Az Écriture Kft. (1300 Bp. 3., Pf. 227.) katalógust adott ki, amelyből könyvtáraink az erdélyi, szlovákiai és kárpátaljai könyvkiadók kiadványainak legteljesebb választékából rendelhetnek többek között szépirodalmi, társadalomtudományi és gyermekkönyveket.

*

A Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése június 2-5. között rendezi meg a *65. ünnepi könyvhetet*. Meghirdetik a Szép magyar könyv 1993 versenyt is.

*

Az ország legelterjedtebb, a könyvtári munka egészét (feldolgozás, olvasószolgálat, leltár, statisztika, leltárkönyvek vezetése, folyóirat-analitika, audiovizuális analitika, kottatári nyilvántartás) felölelő Iskolai könyvtári információs rendszer IBM-PC-re tavalyi áron megrendelhető.

Bélyeges válaszbortékért ismertetőt küld: Peszlegné Pogány Éva könyvtárostanárnő, 1133 Budapest, Kárpát utca 12.

*

A Szirén könyvtárfeldolgozó program folyamatosan bővülő adatbázisa jelenleg az 1984 és 1991 között megjelent könyvek bibliográfiai leírását tartalmazza. Segítségével minden könyvtári munkafolyamat (feldolgozás, állományellenőrzés, kölcsönzés, keresés) géppel szabványosan végezhető el. Havonta ingyenes tanácsadás is biztosítja a rendszer kényelmes üzemeltetését.

A program megrendelhető a szerzőnél: Mohai Lajos, 1148 Budapest, Kerepesi út 78/cs. Tel.: 18-30-023.

*

Könyvtáraink figyelmébe ajánljuk a *Budapesti Könyvszemle (BUKSz)* című,

negyedévenként megjelenő periodikát, amely bírálatokat közöl a humán tárgyú mai magyar nyelvű művekről, információkat ad a megjelent könyvekkel kapcsolatban, bibliográfia található a megelődző félév fontosabb kiadványairól, áttekintik a jelentősebb hazai folyóiratokat stb. Az éves előfizetési díj 500 Ft.

Megrendelhető: Sziget Rehabilitációs Kiszövetkezet, 1078 Bp., Murányi u. 21.

*

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete XXVI. vándorgyűlést augusztus 11-14. között Körmenden rendezi meg. Ezen a Könyvtárostanárok Egyesülete önálló ülést tart, amelynek témája az iskolák életével kapcsolatos: iskolatörténet, helytörténet, könyvtártörténet. (A részletes programot a vándorgyűlés meghívója fogja tartalmazni.)

*

Az 1994-95. tanévi intenzív pedagógus-továbbképzés keretében a szombathelyi Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola *Iskolai könyvtár, forrásközpont, informatika* témával 90 órás továbbképzést szervez egyetemet vagy főiskolát végzett működő iskolai könyvtárosok részére.

Információt ad: dr. Gáspár Mihály főiskolai docens, a továbbképzési csoport vezetője. (9700 Szombathely, Károlyi Gáspár tér 4. Tel.: 94-312-892)

